

LESU ZDAR

10/08

Novela veterinárního zákona

Alternativa zalesňování kalamitních holin

Nahlédnutí do polského nadlesnictví Prudnik

Kladské rašeliny, území zadržujících vod

- 3 úvodní slovo
- 4 novela veterinárního zákona
- 6 elektronické aukce dříví na OM/ES
- 8 alternativa zalesňování kalamitních holin
- 11 sběr šišek jedle bělokoré je v plném proudu
- 12 nahlédnutí do polského nadlesnictví Prudník
- 14 žijeme v přírodě
- 16 Den Českého lesa 2008
- 18 Kladské rašeliny, území zadržovaných vod
- 23 laskavé srdce paní Elfriedy
- 26 časopis Háj – ročník I, rok 1872
- 30 sychravé září návštěvu LS Jeseník nepokazilo
- 33 na revíru Chlum
- 34 vyznání revírníka a myslivce
- 35 citlivé úpravy toku Olešnice na Zlatohorsku
- 36 fotosoutěž
- 38 pojďte hádat a soutěžit s Lupínkem a Jehličkou
- 39 Den a Noc s LČR
- 40 keltský horoskop a křížovka

LESU ZDAR

Časopis lesníků a přátel lesa

Adresa redakce:

LČR, s. p., Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové,
tel.: + 420 495 860 217, + 420 724 524 064, fax: + 420 495 262 391, e-mail: lesuzdar@lesycr.cz

Vydává: Lesy České republiky, s. p., Přemyslova 1106, Hradec Králové 8, IČ: 42196451,
Evidenční číslo Ministerstva kultury: 11416, ISSN 1214-4835

Redakční rada: Předseda: RNDr. Jiří Stonawski

Členové: Ing. Kamil Bjaček, Ing. Pavel Starý, Ing. Tomáš Sajdl, Ing. Petr Zvolánek,
čestný člen Ing. Jaromír Latner, CSc.

Redakce: Ladislava Řehounková

Podepsané články nemusí nutně vyjadřovat stanovisko vydavatele.

Redakce si vyhrazuje právo krácení příspěvků.

Foto na obálce: Jaroslav Jonáš

Sazba: Studio Marvil

Tiskne: Casus Direct Mail, a. s. Přetisk povolen pouze se souhlasem redakce.

(Uzávěrka příštího čísla **2. 11. 2008**)

úvodní slovo

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

rád bych coby ekonomický ředitel státního podniku Lesy České republiky uvedl říjnové číslo našeho časopisu. Dozorčí rada schválila Výroční zprávu za rok 2007. Státní podnik Lesy České republiky loni hospodařil s čistým hospodářským výsledkem 284 milionů korun. Porovnáme-li to s rokem předchozím, tedy s rokem 2006, pak je to pokles o 83 procenta. Za pokles může především menší objem těžby oproti předchozímu roku. Z větší části se na výši hospodářského výsledku podepsal také vliv urychleného uzavírání smluv po orkánu Kyrill kvůli nutnosti zpracování kalamitního dříví, znamenalo to vyšší výrobní náklady a následnou zhoršenou poptávku po kulatinových sortimentech a tím pádem nižší výnosy z prodeje dříví. Nutno si také říci, že hospodářský výsledek za rok 2006 byl spíše výjimečný.

— Ke konci roku 2007 státní podnik hospodařil na lesních pozemcích o celkové výměře 1 348 tisíc hektarů – na šestině z celkové plochy území našeho státu. Hodnota lesních pozemků vedená v účetnictví podniku je 51,719 miliard korun. Celková bilanční suma Lesů České republiky, s. p., k poslednímu prosinci loňského roku byla 69,183 miliard korun. Celkové náklady za rok 2007 byly 11,757 miliard korun – větší část tvoří výkonová spotřeba, to znamená náklady na činnosti při správě lesa a těžbě a výkup dříví od smluvních partnerů. Celkové výnosy za minulý rok dosáhly 12,041 miliard korun, největší položku tvoří výnosy z prodeje dříví. V roce 2006 státní podnik Lesy České republiky vykázal náklady 12,278 miliard korun a výnosy 13,963 miliard korun.

— Hospodaření státního podniku Lesy České republiky v roce 2008 je zatím ovlivněno především hrozbou kůrovcové kalamity, dále nutností likvidace následků větrné kalamity Emma z přelomu února a března letošního roku a také všeobecným poklesem cen dřeva na trhu. Celkový objem těžby za první pololetí letošního roku dosáhl 3 864 tisíc metrů krychlových, celoroční těžba zřejmě přesáhne 8 milionů kubiků. Výnosy za první pololetí dosáhly 4,4 miliard korun, náklady 3,588 miliard korun. Z toho nám vyplývá hospodářský výsledek před zdaněním 0,812 miliardy. Průměrná cena dříví za první pololetí letošního roku pro konečné spotřebitele se oproti roku 2007 snížila o 108 korun na metr krychlový – dosahuje výše 1 108 korun.

— Na závěr bych vám rád všem popřál to nejdůležitější – zdraví. Doufám, že se vám bude i nadále dobře pracovat a že se společnými silami budeme podílet na dobrém hospodářském výsledku za rok 2008.

Ing. Zdeněk Sýkora, ekonomický ředitel

novela veterinárního zákona

V následujícím textu se budeme věnovat novele veterinárního zákona a zajištění potřebného počtu proškolených osob u LČR, s.p.

Dne 12. května letošního roku podepsal prezident republiky zákon, kterým se mění zákon č. 166/1999 Sb. o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů (veterinární zákon).

— Zákon nabyl účinnosti prvním dnem druhého kalendářního měsíce následujícího po dni jeho vyhlášení, tedy 1. července 2008. Nový zákon přináší mnoho novinek v oblasti nakládání se zvěřinou. Z tohoto pohledu je zřejmě nejdůležitější změnou pro uživatele honiteb za-

foto Antonín Říha

vedení tzv. přímého prodeje a s ním související zavedení proškolených osob.

— Pro uživatele honitby to znamená, a je to výrazné zjednodušení oproti dosavadnímu způsobu prodeje zvěřiny, že pokud bude v malém množství prodávat těla volně žijící zvěře v kůži nebo peří konečnému spotřebiteli nebo do místní maloobchodní prodejny, nemusí ulovená zvěř procházet úřední veterinární prohlídkou na sběrném a prohlížecím místě zvěřiny nebo v podniku na zpracování zvěřiny. Těla ulovené zvěře však musí být vyšetřena proškolenou osobou nebo veterinárním lékařem. Znění předchozí věty se netýká těl ulovené zvěře, která jsou určena pro spotřebu v domácnosti lovce, resp. účastníka lovu.

— Pokud proškolená osoba prohlédne ulovenou zvěř co nejdříve po ulovení a nenajde u ní žádné změny vyvolávající podezření narušení zdravotního stavu, pak je možné ji dodat do sběrného a prohlížecího místa bez vnitřních orgánů a hlavy. Tato formulace zákona je výrazným ulehčením pro uživatele honitby především při ulovení trofejové zvěře. Některá dosavadní veterinární opatření však zůstávají i nadále v platnosti. Mám na mysli např. záležitost vyšetření na svalovce u černé zvěře, resp. vyšetření veškeré zvěře vnímavé na svalovce, která musí být (stanovené vzorky z těl) vyšetřena laboratorně. Tato vyšetření jsou prováděna v akreditovaných laboratořích nebo ve státním veterinárním ústavu anebo v laboratoři, které krajská veterinární správa vydala povolení pro tento druh vyšetření.

— Systém prodeje těl ulovené zvěře po provedení kontrole proškolenou osobou velmi usnadňuje uživatelům honiteb prodej. Samozřejmě je však nutno mít k dispozici dostatečný počet těchto osob, optimálně nejméně jednu proškolenou osobu na honitbu. Takto je také formulován text v nařízení EU č. 853/2004 (příloha III. oddíl IV., kapitola 1):

— 1. Osoby lovící volně žijící zvěř s cílem uvádět ji na trh k lidské spotřebě musí mít dostatečné znalosti z patologie volně žijící zvěře, ze zpracování volně žijící zvěře a masa po lovu a manipulace s ním, aby mohly provést prvotní vyšetření zvěře na místě.

— 2. Postačuje však, aby znalosti uvedené v bodě 1 měla alespoň jedna osoba mysliveckého (loveckého) týmu. Odkaz na „proškolenou osobu“ v tomto oddílu je odkazem na takovou osobu.

— Na podkladě těchto informací a v duchu naplnění znění § 27 b veterinárního zákona LČR, s. p., v průběhu června letošního roku kontaktovaly organizačního garanta zabezpečujícího požadované proškolení. Organizačním garantem je Institut celoživotního

vzdělávání a informatiky Veterinární a farmaceutické univerzity v Brně (ICVI VFU Brno), který byl požádán o zajištění vlastní realizace školení. Přestože v případě LČR, s. p., bylo nakonec proškoleny ve třech bžích celkem 165 zaměstnanců, organizační záležitosti byly díky využití vlastních prostor vyřešeny poměrně snadným způsobem a tak v zařízeních státního podniku LČR bylo ve dnech 22. 7.–23. 7. 2008 proškoleny v Židlochovicích 49 zaměstnanců, ve dnech 29. 7.–30. 7. 2008 v Přeštích 45 zaměstnanců a ve dnech 5. 8.–6. 8. 2008 v Hradci Králové 71 zaměstnanců.

— Odborným garantem, který zajišťuje výuku, je Institut ekologie zvířete veterinární a farmaceutické fakulty Brno. Ve všech případech školení u LČR, s. p., byli přednášejícími MVDr. Miroslav Vodňanský, Ph.D. a MVDr. Pavel Forejtek, CSc. Za Státní veterinární správu přednášela především problematiku související legislativy MVDr. Jana Hoňáčková.

— Na závěr každého běhu účastníci absolvovali závěrečný písemný test. Je příjemné konstatovat, že výběr účastníků školení byl učiněn velmi zodpovědně, a zároveň chci vyzdvihnout i kázeň a přístup všech účastníků školení z řad LČR s. p. S nástrahami 60 testových otázek se všichni účastníci vyrovnali velice úspěšně a je pozitivním sdělením skutečnosti, že všichni zúčastnění zaměstnanci LČR, s. p., uspěli a stali se proškolenými osobami ve smyslu veterinárního zákona.

— LČR, s. p., v současné době tak mají pro každou svoji režijní honitbu minimálně jednu proškolenou osobu. V tomto směru jsou LČR, s.p., rozhodně hodně napřed,

protože ke konci měsíce září bylo na 20 místech ČR, včetně LČR, s. p., proškoleny již téměř 800 lidí a zájem o rezervaci termínů je od uživatelů honiteb značný (v současné době termíny až duben 2009). ICVI VFU Brno přístup LČR, s. p., k zabezpečení školení pro vybrané zaměstnance hodnotil velmi kladně.

— Bohužel ale ne na všechny otázky spojené s problematikou proškolených osob bylo možno získat odpovědi. Účastníci školení např. vědí, co je to přímý prodej, konečný spotřebitel, maloobchodní prodej a malé množství zvířiny. Problém a nejasnosti bohužel ale doposud jsou např. ve formě, jakou má proškolená osoba prohlašovat, že během vyšetření nenalezla na orgánech neobvyklé znaky, nebylo pozorováno neobvyklé chování před ulovením kusu atd. Přesné pokyny pro formu (vzor) tohoto prohlášení a další povinnosti proškolené osoby bude upravovat prováděcí předpis k veterinárnímu zákonu, který se v současné době teprve připravuje. Tento předpis také musí formulovat požadavek na způsob vedení evidence prohlédnutých kusů, o výsledku vyšetření a také o tom, kam byl konkrétní kus při přímém prodeji dodán.

— Nepochybně tyto údaje a možná ještě další budou předmětem kontroly orgánů veterinární správy. V této souvislosti, při neznalosti textu připravovaného prováděcího předpisu, není pak příjemným zjištěním skutečnost, že dle § 71 odst. 1 písm. b), resp. odst. 2 písm. b) lze za přestupek, tj. neplnění ustanovení § 27b veterinárního zákona, uložit pokutu do 10 000 Kč.

Ing. Josef Vlášek

elektronické aukce dříví na OM/ES

Bilance za období leden–září 2008

Elektronické aukce dříví mají za sebou třetí kvartál roku 2008. Po prvním i druhém, z hlediska obchodu poměrně úspěšném kvartálu, je třetí kvartál standardně obdobím obchodně poněkud slabším.

Shrnutí prvního a druhého kvartálu roku 2008 se objevilo v prázdninovém čísle Lesu zdar, proto jen krátce. Za první kvartál bylo v elektronických aukcích nabídnuto 67 205 m³ dříví všech sortimentů a kvalit, prodáno pak 18 232 m³ za více jak 28 milionů korun. Nejvíce se obchodovalo v měsíci únoru, kdy bylo zobchodováno 9 447 m³, a to převážně smrkových a bukových výřezů. Ve druhém kvartálu bylo nabídnuto 47 926 m³, z čehož se podařilo prodat 15 021 m³ dříví za bezmála 17 milionů korun. Obchodně nejvydařenější byl měsíc květen, kdy bylo zobchodováno 5 633 m³ převážně smrkových výřezů.

TŘETÍ ČTVRTLETÍ

Třetí kvartál roku 2008 byl v elektronických aukcích z hlediska prodeje dříví standardně slabším. Důvodů je

několik – obvyklá situace v lesnictví v letních měsících, s tím spojené řešení kůrovcových a nahodilých těžeb, minimální výroba a prodej listnáčů, období dovolených, atd. Nabídky dříví se za jednotlivé měsíce třetího kvartálu pohybovaly v hodnotách okolo pěti až bezmála sedmi tisíc m³, přičemž nejvíce bylo zobchodováno v měsíci srpnu, a to 3 977 m³ dříví za 3,5 milionu korun.

Nejvíce obchodovanou dřevinou byl ve třetím kvartálu smrk, tvořící 53 % z celého objemu prodaného dříví za třetí kvartál, hned po něm borovice, tvořící 22 %. Nejčastěji obchodovanými sortimenty v případě jehličnatých dřevin byly smrkové výřezy pro pilařské zpracování (převažující kvality A-D: 1 285 m³) a borové dříví V. jakostní třídy (1 300 m³). Listnatých dřevin bylo zobchodováno minimální množství, přičemž nejvíce pak bukového dříví V. jakostní třídy (150 m³) a dubového sdruženého výřezu (150 m³). První místo ve výši rozdílu mezi vyvolávací a nabídnutou cenou zaujímá ve třetím kvartálu DB, sdružený výřez z lesní správy Třebíč, krajského ředitelství Jihlava, který se v měsíci září vyšplhal o 220 Kč/m³ výše, než byla stanovena vyvolávací cena. Nejvyšší nabídnutá cena za sortiment obchodovaný v elektronických aukcích byla ve třetím kvartálu zaznamenána taktéž u DB, sdruženého výřezu též z lesní správy Třebíč, krajského ředitelství Jihlava, kdy účastník aukce v měsíci září podal nabídku ve výši 2 520 Kč/m³.

Elektronické aukce, jak je všeobecně známo, spadají do regionálního prodeje. Tomu odpovídá i průměrné

Měsíc	Nabídnuto [m ³]	Zobchodováno [m ³]	Vysoutěžená cena [Kč]
Leden	2 590	1 480	2 590 880
Únor	31 599	9 447	15 017 746
Březen	33 016	7 305	10 820 130
I. Q	67 205	18 232	28 428 756
Duben	20 873	5 057	6 725 786
Květen	16 139	5 633	5 840 214
Červen	10 915	4 331	4 368 233
II. Q	47 926	15 021	16 934 233
Červenec	5 608	1 299	1 225 637
Srpen	6 837	3 977	3 582 853
Září	6 729	1 893	2 022 363
III. Q	19 174	7 169	6 830 853
Celkem	134 306	40 422	52 193 842

Bilance EA dle dřevin leden – září 2008

Jehličnaté dřeviny	Zobchodováno [m ³]		
Dřevina	I. Q	II. Q	III. Q
SM	6 865	9 739	3 826
SM/JD	550	460	310
JD	0	589	55
BO	1 176	568	1 595
MD	1 458	317	390
Ostatní jehl.	320	558	130
Celkem	10 369	12 231	6 306

Listnaté dřeviny	Zobchodováno [m ³]		
Dřevina	I. Q	II. Q	III. Q
BK	4 361	1 263	297
DB	2 517	1 089	150
JS	200	155	0
List. měkké	370	90	135
List. tvrdé	415	205	281
Celkem	7 863	2 802	863

Bilance EA dle OJ leden – září 2008

KŘ / LZ	Zobchodováno [m ³]	Zobchodováno [Kč]
Boubín	150	180 000
Brandýs nad Labem	4 078	5 211 983
Brno	2 810	4 778 860
České Budějovice	1 267	1 287 552
Dobříš	270	262 500
Frýdek Místek	9 069	10 479 780
Hradec Králové	200	342 000
Choceň	1 800	2 002 900
Jihlava	1 129	2 139 328
Karlovy Vary	230	127 530
Kladská	500	270 500
Liberec	1 420	1 473 965
Plzeň	5 165	5 564 140
Šumperk	2 129	3 412 600
Teplice	895	1 069 260
Zlín	8 666	11 743 039
Židlochovice	644	1 847 905
Celkem	40 422	52 193 842

množství nabízeného dříví. Z 205 vypsanych aukcí za třetí kvartál průměrné množství nabízeného dříví odpovídá 94 m³, přičemž nejčastěji bylo nabízeno 60 m³ dříví, a to celkem v 35 případech.

Úspěšnost elektronických aukcí závisí především na podmínkách na trhu se dřívím a s tím související poptávce po dříví, a dále také na nabídkách ze strany obchodníků LČR. Tak jako za období prvního pololetí drží i za období prvních třech čtvrtletí v množství prodaného dříví prvenství krajské ředitelství Frýdek-Místek (9 069 m³ prodaného dříví), hned po něm krajské ředitelství Zlín a Plzeň.

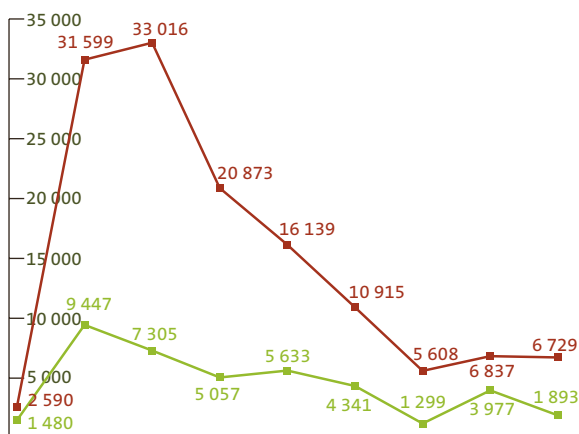
SHRNUTÍ

V elektronických aukcích bylo za období prvních třech čtvrtletí nabídnuto 134 306 m³ dříví, přičemž bylo prodáno 40 422 m³, což odpovídá 30 %. Definované množství dříví bylo zobchodováno za více jak 52 milionů korun. Tato čísla dokazují, že jsou elektronické aukce jako obchodní kanál vcelku kladně přijímány a ze strany odběratelů využívány. Ve chvíli, kdy se navíc změní situace na trhu směrem k větší poptávce, se z tohoto obchodního kanálu stane nepostradatelný nástroj založený na 100 % objektivitě a transparentnosti.

Ing. Jana Orságová, OOV

Bilance EA leden – září 2008 [m³]

■ nabídnuto
■ zobchodováno

leden únor březen duben květen červen červenec srpen září

Bilance EA leden – září 2008 [Kč]

leden únor březen duben květen červen červenec srpen září

alternativa zalesňování kalamitních holin

V Německu po orkánu Lothar v r. 1999 začalo mnoho vlastníků lesů uvažovat o obnově kalamitních holin jinak. Jeden z návrhů spočívá v zakládání listnato-jehličnatého nebo listnatého smíšeného lesa s přimíšenými cennými listnáči. Jde o reakci na změněné rámcové podmínky přírodní, hospodářské a společenské.

RÁMCOVÉ PODMÍNKY

Změnily se velmi podstatně. Změna klimatických podmínek přinesla častější a silnější větry. Změnilo se růstové prostředí i struktura lesů a důsledkem jsou labilnější porosty. Tyto dvě změny jsou nejdůležitější a jsou také nejlépe statisticky doloženy.

— V evropských lesích se přírůst za posledních 50 let zřetelně zvýšil. Tím vzrostla i jejich zásoba. Z původních okolo 100 m³/ha na téměř 150 m³/ha. Současně vzrostla plocha starších porostů. Např. ve veřejném lese Baden-Württemberg vzrostla zásoba za 20 let o cca 23 % a lesní plocha porostů ve stáří o něco větším než 80 roků o 19 %. Zvýšení průměrného věku vede nejen ke zvýšení zásoby, ale i k větším výškám stromů. Mezi výškou stromu a ohrožeností vichřicí existuje úzká spojitost. Vyšší zásoba spolu s větší výškou stromů, tudíž změny ve struktuře lesa, mohou zhoršovat důsledky velkých větrů. Je to ovšem i důsledek většího zastoupení jehličnanů proti minulosti: jehličnaté stromy mají v zimě větší náporovou plochu, většinou při vyšším věku i větší výšku stromů a mělčí kořenový systém. Trvající převaha jehličnanů při zalesňování, zvyšující se hektarová zásoba, tudíž hustší porosty a vyšší porostní věk, vede k poklesu podílu slunných (poloslunných) a krátkověkých ušlechtilých dřevin. Chceme-li jej opět zvýšit, musí být vyvinuty nové metody práce s lesem. Jedinečnou, ačkoliv nechtěnou příležitostí k tomu jsou kalamitní holiny.

— Také *hospodářské rámcové podmínky* se změnily. Vzrůstající personální náklady a stagnující ceny dříví

nutí lesní hospodářství k racionálnějšímu hospodaření, aby nedocházelo ke snižování zisků. To se týká i zalesňování kalamitních holin. Dnes již nestačí zalesňovat levněji, resp. více využívat přirozenou obnovu a nabízet běžné sortimenty dříví. Stejně důležitý je vývoj celkové, k dlouhodobému cíli orientované *koncepce* lesní výroby, která by s *menšími náklady poskytovala produkci co největšího množství hodnotného dřeva*. Ekonomickou úvahu doplňuje i to, že proti nákladům na pěstební péči jsou náklady na zalesňování mnohem vyšší. To znamená, že při přesunu nákladů ze zalesňování do pěstební péče vznikají další úspory. Také se změnily cenové relace mezi různými dřevinami. Průměrné ceny sortimentů smrku, jedle, modřinu a borovice se v posledních letech změnilo jen málo. *Ceny listnatého dříví však vzrostly*. Zejména ceny listnáčů mimo dub a buk jsou vysoké, přestože zpravidla dochází k individuálnímu stanovení cen kmenového dříví ušlechtilých listnáčů při víceméně ojedinelých a malých dílčích dodávkách.

— V posledních letech se změnily i *společenské rámcové podmínky*. Požadavek biodiverzity je výrazem touhy po přírodě blízkých, stabilních, bohatých smíšených lesích. Oceňuje se, že nabízejí mnoha živočichům životní prostor a vývojové možnosti. Pohled na ně a pohyb v nich také návštěvníka více těší. Dnešní rozšířená maloplošná neholosečná těžba dlouhodobě favorizuje spíše stinné dřeviny. Velké otevřené plochy po vichřicích naopak nabízejí možnosti existence slunným (poloslunným) dřevinám a využití tohoto velkého

životního prostoru pro zvýšení pěstební pestrosti právě i světlými listnatými lesy.

NOVÉ CESTY ZALESŇOVÁNÍ KALAMITNÍCH HOLIN

Je nesporně smysluplné znovu promyslet alternativy obhospodařování lesa v reakci na změněné podmínky. Přitom si zasluhují zvláštní pozornost dřeviny, které mohou poskytnout hodnotné dřevo v krátké době s poměrně malou konečnou stromovou výškou a nižší hektarovou zásobou. Zdá se, že na vhodných stanovištích může být takovou vhodnou atraktivní alternativou zalesnění kalamitních holin listnatými smíšenými porosty s příměsí ušlechtilých listnáčů. Právě ty mohou dobře vyhovovat změnám ekologických a společenských poměrů. A samozřejmě i výnosovosti LH.

— K ušlechtilým listnáčům počítáme: klen (*Acer pseudoplatanus* L.), jasan (*Fraxinus*), olše (*Alnus*), třešeň ptačí (*Prunus avium* L.), lípy (*Tilia* sp.), jilmy (*Ulmus* sp.), břek (*Sorbus torminalis* Crantz.), oskeruší (*Sorbus domestica* L.), muk (*Sorbus aria* Crantz), ořešák černý (*Juglans nigra* L.). Následující úvahy se týkají tří zvláště rozšířených druhů: třešně ptačí, jasanu a kleny.

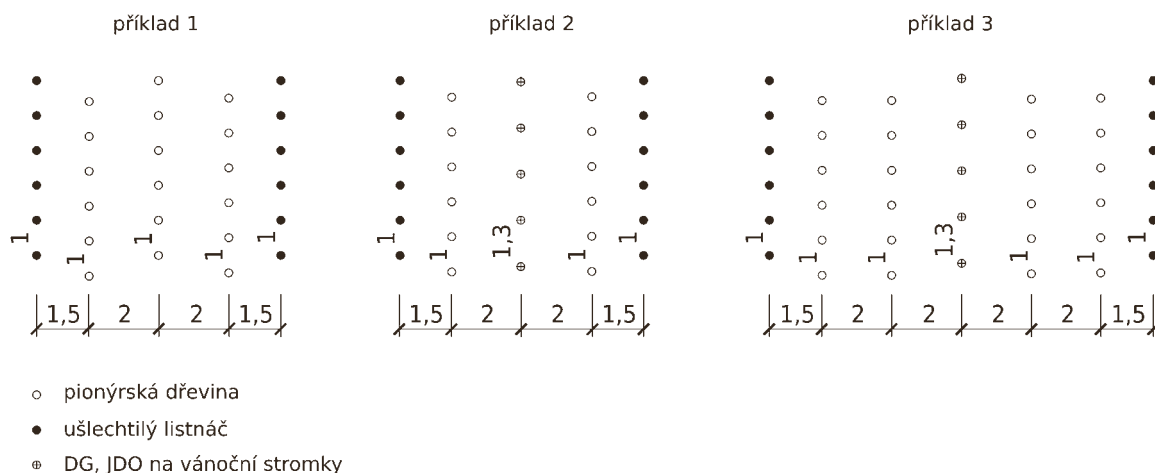
ZVYŠOVÁNÍ VÝNOSŮ

Vedle ekologických užitků druhově bohatých smíšených lesů ve vhodných stanovištních podmínkách je hospodářsky zvláště zajímavá produkce vysoce hodnotných sortimentů dřeva právě ušlechtilých listnáčů. Významná je skoro u všech dřevin tloušťka. Pro vývoj tloušťky je

rozhodující velikost koruny. V mnoha šetřeních byla prokázána u dubu, jasanu, ptáčnice a jiných listnáčů úzká, většinou lineární spojitost mezi velikostí koruny a výčetní tloušťkou stromu (SPIECKER 1991). Např. u jasanu byla zjištěna při šířce koruny 6 m ve věku 70 let výčetní tloušťka 35 cm. Ve stejném věku a při šířce koruny 12 m byla výčetní tloušťka 60 cm. Pro podporu velikosti koruny má rozhodujícím význam disponibilní prostor. Stromy s velkými korunami si déle zachovávají poměrně větší tloušťkový přírůst než konkurencí ovlivněné stromy s menšími korunami. U slunných dřevin s dříve kulminujícím výškovým přírůstem je toto chování zvláště silně rozšířeno.

— Výzkumy na jednotlivých stromech ptáčnice ukázaly, že ve věku okolo 80 roků je roční průměrný tloušťkový přírůst 0,8 cm (SPIECKER M. 1994). Soustavným uvolňováním bývá ještě větší. Na druhé straně však brzy uvolněné stromy zvětšují koruny málo. Čistota kmenů bez větví je také důležitým kritériem jakosti. Mezi stupňováním tloušťkového přírůstu a podporou čistoty kmenů vzniká tudíž konflikt. Ten lze řešit rozdělením péče o dřevinu do dvou fází: v první – čistota kmene, ve druhé – vzrůst tloušťkového přírůstu (ALTHERR 1981, SPIECKER 1994). Kdy má optimálně dojít k přechodu od čištění ke stupňování tloušťkového přírůstu, to závisí na mnoha okolnostech: jakosti stanoviště, ha-počtu C-stromů aj. Optimální šířka korunové základny se předpokládá ve výši 25 až 50 % konečné šířky základny (SPIECKER, WILHELM et. al 1999).

— Čistota kmene bez větví (suků) se dosahuje dvojím

způsobem: jednak vyvětšováním, jednak bočním tlakem jiné nebo téže dřeviny. Např. u ptáčnice je to vyvětšováním, u jasanu konkurenční tlak třeba olší. Při úmyslu uměle odstraňovat odumřelé větve se může zalesňovat menším počtem sazenic. Odstraňování suchých větví konkurenčním tlakem trvá obvykle déle. Proto je často nutné a spolehlivější odstraňovat suché větve vyvětšováním. S vyvětšováním za zelena je nutné začít brzy, aby byly rány po odřezání větví co nejmenší.

SNIŽOVÁNÍ NÁKLADŮ

Řekněme, že např. v jasanovém porostu chceme dosáhnout výčetní tloušťky 60 cm ve věku 70 let při stupni zakmenění 0,7. Pak může být v době mytní sklizně přibližně jen 60 ks/ha C-stromů. Optimální ha-počet C-stromů jednotlivých ušlechtilých dřevin není však dosud dostatečně probádán. Obvykle to bude méně než 100 ks/ha. V tom se musí zatím experimentovat. Zalesňování a pěstební péče se v každém případě koncentruje na málo stromů. Proto lze ha-náklady podstatně redukovat.

O VÝPLŇOVÉM POROSTU

Využívání výplňových dřevin k ušlechtilým listnáčům má své ekologicko-genetické a pěstební důvody. Vyplyvá to zejména z jejich obnovy v přírodních lesích. Většina ušlechtilých listnáčů jsou dřeviny intermediárního typu (středních vlastností). V přírodě se na holých plochách obnovují autogenní sekundární sukcesí. Ta probíhá ve známém sledu vegetačních struktur: nedřevinné stadium (byliny, trávy), přípravný les z pionýrských dřevin, přechodný les a několik dalších stadií (fází): dorůstání – zralosti – dozívání – rozpadu. Přípravný les ve fázi stárnutí (trvá asi 50–80 let) je postupně podrůstán dřevinami středního typu, (z nichž mnohé jsou ušlechtilé listnáče): lípou, jasanem, jilmem a javory, dubem, ale i smrkem. Tento typ sukcese probíhá na většině stanovišť doubrav. Proto je žádoucí, aby byla napodobována i na kalamitních holinách při obnově ušlechtilých listnáčů. Důvodem je totiž to, že se přitom zachovává jejich přirozená genetická struktura, s ní související široká genetická variabilita a adaptační potenciál. Tím se podporuje trvalost biologických vlastností těchto dřevin a dobrá použitelnost k danému účelu i v budoucnosti.

— Výplňové dřeviny, zpravidla pionýři, však mají ještě jeden pěstebně-hospodářský důvod: dlouhodobě setrávající řídký zápoj cenných stromů po zalesňování malými počty sazenic ušlechtilých listnáčů nevyhovuje. Jejich větve zejména v bazální části kmene dlouho rostou,

tloustnou, později se čistí a po vyvětšování zanechávají velké jizvy. Není-li strom vyvětšován uměle, zarůstají pahýly suchých větví do kmenového válce a zanechávají černé vypadavé suky. Proto je vhodný počáteční růst cenných stromů s výplňovou dřevinou, odpovídajícím pionýrem, břízou, jeřábem, ptáčnicí, olší a jinými. Část olše, resp. ptáčnice může být později samostatnou cennou dřevinou. Je samozřejmě nejlépe, vznikne-li taková výplň přirozenou obnovou. Pozná-li se brzy, že k tomu nemůže v dostatečné míře dojít, je nutné uměle doplnění kultury ušlechtilých listnáčů pionýry. Pokud se hned od počátku ví, že ke zmlazení výplně nemůže dojít, smíšená kultura cílových listnáčů se založí hned při prvním zalesnění s odpovídajícím pionýrem. Nebo se nejdříve založí přípravný porost a pak za několik let se teprve kultivují ušlechtilé listnáče.

PŘÍKLADY ZAKLÁDÁNÍ KULTUR UŠLECHTILÝCH LISTNÁČŮ

Možností je více. Vynalézavosti, ale zdůvodněné biologicky i hospodářsky, se nekladou meze. Když se směs obou druhů dřevin zakládá hned prvním zalesněním, je nejjednodušší a efektivní zalesňovat v řadách. Nejvhodnější je orientovat řady ve směru V–Z kvůli delšímu stínění cílových dřevin o něco rychleji rostoucími pionýry. Tři příklady jsou uvedené na schematických náčrtech. Spotřeba sazenic jednotlivých dřevin je uvedena v tabulce.

př.	ušlechtilé listnáče		pionýrské dřeviny		dřeviny na vánoč. strom.		celkem ks/ha	poznámky
	spon	ks/ha	průměrný spon	ks/ha	spon	ks/ha		
1.	7×1	1430	2,3×1 2,3×1,5	4350 2900	-	-	5780 4330	
2.	7×1	1430	3,5×1 3,5×1,5	2850 1900	7×1,3	1100	5380 3130	dgl, jdo = na vánoční stromky
3.	11×1	900	3×1 3×1,5	3300 2220	11×1,3	700	4900 3820	dgl, jdo = na vánoční stromky

Pionýrské dřeviny se mohou vysazovat ve více alternativách. V příkladu jsou uvedené dvě, jedna v hustších, druhá v řidších rozestupech v řadách.

— Když se nejdříve zakládá přípravný porost, řady pro ušlechtilý listnáč se buď vynechají, nebo vysázejí dřevinou na vánoční stromky. Ty se pak vytěží do cca 10 let a nahradí ušlechtilým listnáčem.

— (Zpracováno s využitím přednášky prof. Dr. Heinricha Spieckera z univerzity ve Freiburgu, přednesené v září r. 2000 ve Freiburgu na kolokviu o zalesňování kalamitních holin.)

sběr šišek jedle bělokoré je v plném proudu

Dne 24. 9. vyřplhala skupina sběračů reprodukčního materiálu do korun třicetimetrových jedlí nacházejících se na území polesí Zátoň.

Náročný výstup za pomoci horolezecké techniky má jediný cíl: zajistit dostatek kvalitních semen, z kterých na-
pěstujeme geneticky kvalitní, výsadby schopné sazenice
jedle bělokoré. Ta jako jedna ze základních melioračních
a zpevňovacích dřevin (MZD) pomáhá zvyšovat stabilitu
lesních porostů. Tam, kde tato dřevina chybí, je třeba ji
uměle podsadit.

— „Ročně sázíme přes 40 % melioračních a zpevňujících
dřevin, čímž výrazně překračujeme povinnost, kterou
nám ukládá lesní zákon“, uvedl generální ředitel Lesů
České republiky, s. p., Ing. Jiří Novák. „Vzhledem k tomu,
jak dlouhodobá záležitost je výchova lesa, věřím, že naši
potomci uznají, že námi založené lesy jsou z lesnického
hlediska kvalitní,“ dodal.

— Lesy České republiky, s. p., vysadí ročně na 50 milionů
sazenic. Z toho je více než 40 % sazenic MZD. V loňském
roce jsme vysadili 1,8 milionu sazenic jedle bělokoré.
Státní podnik sází tak velké procento MZD i přesto, že
náklady jsou proti smrku dvojnásobné. Jedna sazenice
včetně zalesňovacích prací stojí cca 12 korun.

— V letošním plánu sběru reprodukčního materiálu je
sesbírat na území Lesního závodu Boubín, kam polesí
Zátoň patří, 200 kg šišek jedle bělokoré. Z tohoto
množství bychom po vylúštění měli získat 25 kg semen.
Z nich může vyrůst až 80 000 sazenic. Sběr semen ze
stojících jedlí musel být předem oznámen orgánu státní
správy lesů. Ten následně vystaví na naši žádost potvr-
zení o původu, tzv. rodný list, reprodukčního materiálu.
Po vylúštění budou získaná semena vyseta na LZ Boubín
ve vlastních školkách a dále pěstována až do doby jejich
výsadby, což potrvá 5 let. Vypěstované sazenice budou
použity k umělé obnově lesa v oblasti Šumavy nejen pro
potřeby LZ Boubín, ale i pro jiné drobné vlastníky lesa.

— Odborná i laická veřejnost je dnes již dostatečně
informována o nevýhodách v minulosti založených smr-
kových monokultur. Zákon č. 289/1995 Sb., o lesích pří-
mo stanovuje majiteli lesa povinnost dodržet druhovou
skladbu porostů ve členění na dřeviny základní, dřeviny
meliorační a zpevňující a dřeviny přimíšené a vtroušené,
kterou je nutné dodržet při obnově lesa. Mezi nejpoží-
vanější MZD patří právě sbíraná jedle bělokorá, ale také
buk, dub, javor či lípa.

— MZD jsou pro les jednoznačně přínosem. Svou
existencí plní hned několik funkcí. Svým kořenovým
systémem zpevňují půdu a zabraňují tak vývrátům
na podmáčených půdách, čímž zlepšují vodní režim
lesních půd. Zpevňují kostru lesního porostu a zvyšují
tak odolnost proti povětrnostním vlivům. Vytvářejí
příznivější mikroklima v lesních porostech. Snižují ná-
chylnost porostů ke kalamitám způsobeným známými

škůdci lesa, jako je kůrovec či bekyně mniška. V nepo-
slední řadě listnaté stromy svým listím (jeho opadem,
postupným rozkladem a pronikáním živin a organic-
kých látek do půdy) zabraňují postupné degradaci
lesních půd.

— Podsazované sazenice je však třeba do doby, než od-
rostou, chránit před poškozováním zvěří. Ta ji poškozují
okusem, ohryzem nebo při vytloukání. K ochraně se
používají u jednotlivě sázených stromků individuální
ochrany (plastové roury či drátěné pletivo) a u výsadby
do skupin pak celoplošná ochrana pletivem nebo oplůt-
ky a oplocenky. Používají se také různé druhy repelentů
proti okusu nebo stříhané lidské vlasy či koudel zavě-
šené v pytlíku na sazenici. Jejich pach zvěř ve většině
případů odradí.

Bc. Radek Drahňý

nahlédnutí do polského nadlesnictví Prudnik

Z rozhledny na Biskupské kupě a zejména z nové dřevěné rozhledny na Strážném vrchu u Liptáně je jako na dlani polské město Prudnik – sídlo stejnojmenného nadlesnictví (lesní správy) polských státních lesů.

Lesníky z obou stran dnes již téměř imaginární hranice pojí dlouholeté osobní přátelství i profesní vztahy. Začaly před asi patnácti lety v době působení nadlesníčího (lesního správce) Ing. Henryka Pigulského. Ten když nás s lesním správcem LS Město Albrechtice Ing. Vítězslavem Závodným zahlédl autem projíždět Prudnikem, pospíchal za svým kamarádem na nadlesnictví. Ke svému překvapení se tam však setkal i s novinářem. Před společným focením se současným nadlesníčím a Ing. Závodným sice bohužel utekl, ale předtím stačil prozradit, že jeho otec byl rovněž lesník. Ing. Pigulski byl učitelem svého nástupce Ing. Jureckého a svěřil se, že má určitý vztah k lesnické fakultě ve Zvolenu. Kolegou profesora Štefana Korpela a proděkanem lesnické fakulty byl Ing. Bezačinský, který byl polského původu. Měl syna, se kterým se Henryk Pigulski léta kamarádlil. Svět je opravdu malý.

PÁR INFORMACÍ O NADLESNICTVÍ PRUDNIK

Od Ing. Jureckého jsme se dozvěděli tyto informace:

— Nadlesnictvo Prudnik je organizačně začleněno pod Regionalnu Dyrekciu Lasów Państwowych v Katovicích, která řídí státní lesnictví na výměře 530 tis. ha lesů. Nadlesnictví Prudnik hospodaří na 14 500 ha lesní půdy, z toho na 13 900 ha půdy porostní. Ta je rozdělena do 15 lesnictví (revírů), kde o lesy pečují lesníci (inženýr) a podlesníci (středoškolák). Největší lesnictví má výměru 1 300 ha, nejmenší 700 ha. Kromě toho lesníci

vykonávají odbornou správu lesů městských, obecních a soukromých. Lesnatost je poměrně nízká, kromě jižní hranice nadlesnictví jsou lesní pozemky rozptýlené. Trvá proces vydávání lesů církvím. Na délku měří nadlesnictví asi 120 km, na šířku asi 40 km. Nejmenší myslivecká honitba má výměru 3 tis. ha, největší 10 tis. ha. Jedná se převážně o honitby polní. Například na 8,5 tis. ha honitby je 23 myslivců a 3 adepti myslivosti.

— Složení dřevin představuje 28 % dubu, 14,9 % smrku, 13,16 % borovice, 10 % břízy, 8 % modřínu, 8 % buku, 5,5 % lípy, 4,2 % olše. Sazenice si pěstují sami ve třech lesních školkách, v pěstební a těžební činnosti si pracovníky najímají v nabídkových řízeních. Se dřevem obchodují sami, dopravu si najímají.

— Na nadlesnictví sídlí i lesní pedagog, který má kromě této činnosti na starosti spolupráci s ochranou přírody, myslivost a zemědělství ve správě lesů.

— Na území nadlesnictví Prudnik je přírodní rezervace o výměře 57,74 ha a Park Krajobrazowy Góry Opawskie o výměře 2 820,5 ha. Je to obdoba naší CHKO. Hospodaří se v něm podle plánu péče. Na území nadlesnictví je 18 památných stromů, které jsou spolu se sídly nadlesnictví, lesnictví, hranicemi nadlesnictví, přírodními památkami, výskytem vzácných živočichů a dalšími zajímavými údaji vyznačeny v knižním vydání Lesního turistického atlasu, který v měřítku 1 : 100 000 vydala regionální direkce státních lesů v Katovicích v letošním roce. Je to zajímavé podívání i počtení.

1 2

1 Ing. Závodný a Ing. Jurecki u srubu ve školce – daru našich lesníků polským

2 Místo zastavení na lesnictví Kubice

POLSKÁ LESNÍ STRÁŽ

Před upravenou, výstavní historickou budovou nadlesnictví stálo terénní auto s majáčky na střeše a s nápisem STRAŽ LEŚNA. Vzadu na korbě mělo umístěnu nádrž na vodu, kvůli likvidaci zárodku lesního požáru. Konečně jsem měl možnost se zeptat polského lesníka na fungování a pravomocí této pro nejen polské lesy prospěšné instituce.

— Nadlesničí Ing. Jurecki mi fungování polské lesní stráže ochotně vysvětlil: „Příslušníky lesní stráže jsou zkušení lesníci, kteří mají také právnické vzdělání. Na každém nadlesnictví je jich od dvou do pěti. Metodicky však podléhají regionální direkcí státních lesů, v našem případě v Katovicích. Mají k dispozici služební terénní vozidla, nosí lesnické uniformy, jsou však ozbrojeni krátkými zbraněmi. Mají stejné pravomoci jako policie. Působí v ochraně státního lesního majetku a myslivosti.“

SITUACE OKOLO KŮROVCE

Nadlesničí Ing. Jurecki se vyjádřil i k situaci s kůrovcem v prudnických lesích: „Od začátku jara těžíme z lesů Opavských hor (podhůří Jeseníků na polské straně) měsíčně na 6 tis. m³ kůrovcového dříví. Po dohodě s Lesní správou Město Albrechtice nám přijel na pomoc i harvestor z České republiky. Na některých místech, kde ještě před deseti dny rostly zelené lesy, jsou smrky napadeny kůrovcem. Jediné, co nám zbývá, je vysazovat nový les a podporovat přirozené zmlazení lesních porostů. Lesníci vysazují jedle, z přirozeného zmlazení vyrůstají mladé duby, habry a jeřáby. Problémem našeho nadlesnictví je odbyt dříví. Proto jsme se pokusili je skladovat v lese pod černou fólií bez přístupu vzduchu. Pod fólií za vysoké teploty kůrovci hynou a dřevo tam

může čekat na odvoz i několik měsíců. Pokud nám nějaký hlupák tyto fólie nerozřeže...“

PÁR DALŠÍCH POSTŘEHŮ

Nadlesničí Ing. Jurecký nás s Ing. Závodným provázal po lesích několika lesnictví. Na lesnictví Trzebina nám ukázal nově opravené sídlo lesnictví a současně byt lesníka. Odtud vede cesta ke krásnému poutnímu místu v lese u léčivého pramene Rudiczka. V okolí studánky jsou výběrové stromy borovice a modřínu. U sídla lesnictví Kubice nám ukázal novou lesnickou naučnou stezku vybudovanou nadlesnictvím Prudnik. Kromě informačních tabulí sem lesníci vysadili typické dřeviny z celého světa. Počítají ještě s vybudováním dětského dřevěného hřiště a expozic mineralogie a staré lesnické techniky. Na pokračí lesa nám Ing. Jurecki ukázal místo na zastavení motorových vozidel. Zde tomu neříkají parkoviště. To by muselo mít sociální zařízení a další vybavení. Tady pro návštěvníky lesa připravili informační tabuli, přístřešek a z tohoto místa vychází okružní lesnická naučná stezka.

— Nakonec jsme se podívali na dva rozdílné způsoby obnovy lesa. Na lesnictví Moszczanka jsme viděli 350 ha plochy nevyužívané zemědělské půdy, zalesněné před deseti lety, a také 27 ha ploch zalesněných sukcesí javorem, břízou a jasanem. Na Moszczance je však také jedna z lesních školek, kde lesníci pěstují kvalitní jedli, buk, lípu, modřín, ale také okrasné dřeviny. Až někdy tento kraj na polsko-slezském pomezí navštívíte, po procházkách lesy doporučuji si v Moszczance U Bodzia nalovit pstruhy a nechat si je usmažit. A v přírodě mezi lesy si na nich pochutnat. Inu – nejen prací živ je člověk!

Sídlo nadlesnictví Prudnik

žijeme v přírodě

V letošním roce proběhl I. dětský letní tábor, organizovaný LČR, s. p., LS Rychnov nad Kněžnou na revíru Ratibořice. Prostředí je rámované překrásným Babiččiným údolím v lokalitě zvané Pohodlí.

V pronajatém táboře od skautů z České Skalice jsme s dětmi prožili krásných 13 dní (3. 8. 2008 – 16. 8. 2008). Na táboře, kde není zaveden elektrický proud a pro vodu se musí chodit ke studánce, se sešlo 25 dětí (od 7 do 15 let) z celé republiky a vedoucí z několika lesních správ (LS Křivoklát, LS Česká Lípa, LS Dvůr Králové nad Labem, LS Rychnov nad Kněžnou).

ZAČÍNÁME

V neděli dne 3. 8. po 12. hodině se začali sjíždět první rodiče s dětmi. Při vstupu dostali táborníci hned úkol: vytvořit si vlastní vlaječku a do připraveného obrysu mapy České republiky ji umístit na místo svého bydliště. I když se to nezdá – byl to občas těžký úkol i pro rodiče, kteří dětem mohli pomáhat. Všechny děti si hned navlékly táborové tričko s nápisem POHODLÍ 2008. Ten, kdo neměl tričko musel v 15,00 opustit tábor a nechat nás na 13 dní v přírodě. Při odjezdu rodičů jsme jim popřáli pěknou cestu a všem jsme společně zamávali. — Na slavnostním nástupu jsme se všichni vzájemně představili a seznámili jsme děti s pravidly chování na táboře a také s celotáborovou hrou „Putování po České republice“. Řekli jsme si vše o táborovém řádu a o rozdělení do oddílů. Jednotlivé oddíly dostaly první úkol – vyrazit do okolí, seznámit se s ním a poté namalovat mapku. Další úkol byl asi nejtěžší: vybrat pro svůj oddíl název a znak. Od té chvíle jsme měli v táboře „Vikingy“, „Příšerky“ a „Kokosáky“. Potom už nastal čas připravit slavnostní táborák. Při něm jsme uvěznili soviho ducha, aby nám v noci v táboře neškodil. Vikingové zatancovali svůj válečný tanec, společně jsme si zazpívali za kytarového doprovodu oddílového vedoucího Jirky Poura. Na závěr prvního dne jsme si zahráli ještě malou noční hru na „Ufouny“: každý oddíl měl přinést co nejvíce lístečků z vytyčeného území, samozřejmě bez baterek. Tohoto úkolu se všichni táborníci zhostili na jedničku.

PROGRAM

Každý další den pak probíhal jako rituál podle denního řádu: započal halasným probuzením lesnicí, pokračoval rozcvíčkou, ranní hygienou, duševní rozcvíčkou... Následovala snídaně, bodování pořádku ve stanech, ranní nástup a vyvěšení vlajky Lesů ČR. Po nástupu se každý oddíl věnoval zaměstnání, které naplánovali vedoucí. Táborníci získávali mnoho nových informací a dovedností: například při práci s buzolou, uzlování, vaření v Seetonově hrnci, přípravu čaje z bylinek atd. Nechyběla ale ani zábava a dětmi vítané činnosti jako střelba ze vzduchovky, střelba z luku a různé další hry jak pohybové, tak potřeškové. Každý den si děti zahrály nějakou

novou hru. Našel se čas na opakování oblíbených her. Asi největší oblibu měly hry „pevnůstky“ a „mafiáni“. — Na táboře jsme přivítali i několik zajímavých návštěv. Ze společnosti „A ROCHA“ nás navštívil pan Světlík – ornitolog, který nám ukázal odchyt a kroužkování ptáků. Děti tak mohly vidět práci ornitologů, ale také třeba ledňáčka. Pan Ing. Petr Zvolánek za námi přijel s rarohem a výrem. Všechny děti si mohly vyzkoušet nést tyto krásné a majestátné ptáky na ruce.

CELOTÁBOROVÁ HRA A VÝLETY

V rámci celotáborové hry jsme virtuálně navštívili mnoho krásných míst v České republice – Broumovsko, Křivoklátsko, Karlovarsko, Novohradské hory, Pálavu, Moravský kras, Praděd, Královédvorskou a spoustu dalších zajímavých míst. Abychom necestovali jen prstem po mapě, vypravili jsme se na výlety východními Čechami. Ve středu 6. srpna jsme se vydali do horského střediska Deštné v Orlických horách a prošli naučnou stezkou Lesů ČR. Cestou zpět jsme se zastavili v Novém Městě nad Metují. Tady jsme společně zdolali přes 200 schodů zámekské věže. Odměnou byl nádherný výhled na zámekskou zahradu, historické centrum města a jeho okolí. Byla velmi dobrá viditelnost a tak jsme mohli dětem ukázat i cíl naší další výpravy – Černou horu. V pátek 8. srpna jsme podnikli půldenní pěší výlet do nedalekých Ratibořic. Navštívili „Staré bělidlo“, místo, kde se odehrával děj známé knihy Babička Boženy Němcové. Procházkou jsme prošli celé Ratibořice, navštívili jsme další místa dýchající historií a nostalgií dob dávno minulých jako třeba mlýn a mandl. Zámekským parkem okolo zámku jsme se pak vrátili do tábora. Druhý týden jsme podnikli další celodenní výlet do Krkonoš. Ráno jsme odjeli vlakem z České Skalice do Trutnova a z Trutnova autobusem do Janských lázní. Tady na nás již čekal Ing. Rousek (ředitel Krajského ředitelství v Hradci Králové). Tomu děkujeme za milé přijetí na lanovce Černoohorský expres a zajištění kvalifikovaného průvodce z KRNApu, pana Libora Jandy. Cestou lanovkou na Černou Horu se z krásného dne najednou stával den chladný a mlhavý. Ve výšce přes 1 260 m byla mlha a teplota 10°C. Krásné výhledy z místních vyhlídek byly nejasné a zahalené mlhou a my se mohli jenom domnívat a věřit průvodci, že právě tímto směrem je Sněžka a jiné dominanty Krkonoš. Cestou do Svobody nad Úpou se počasí zlepšovalo a na autobusové zastávce jsme mohli výlet zakončit zmrzlinou.

— Dva týdny vyplněné zajímavým děním, sluníčkem (převážně), novými zážitky rychle uběhly a byl tu závěrečný slavnostní nástup s vyhlášením nejlepšího oddílu,

cena ve formě velikého dortu byla sladkou odměnou, která chutnala všem. Bylo vyhlášeno ještě mnoho dalších cen a předáno mnoho dalších drobností.

BUDE NA CO NAVAZOVAT

Přestože jsme se na začátku tábora mezi sebou neznali, na jeho konci měl už každý nějakého nového kamaráda. Pro mnohé z nás vedoucích – byť zběhlých lesních pedagogů – to také byla určitě skvělá zkušenost. Organizovat dětský tábor a mít děti na starosti celé dny i noci, vymýšlet jim celodenní program, dohlédnout, aby všichni byli v „pohodě“, je trochu jiné než běžná a obvyklá činnost lesního pedagoga.

— My „rychnovští“ věříme, že některá lesní správa převezme příští rok štafetu a tohle táborové setkávání dětí zaměstnanců našeho podniku opět uskuteční. Krásných míst v naší republice je mnoho a pro děti je dobré je poznávat. Stejně tak jako třeba pár dní žít bez elektrické energie a vody tekoucí z kohoutku. Moc rádi se podělíme o své zkušenosti (ze všech hledisek), rádi pomůžeme jako oddíloví vedoucí. Těšíme se tedy na společné setkání na dalším táboře LČR, s. p.

— Děkujeme všem, kteří nás podpořili a pomohli, oddílovým vedoucím z jiných správ, jejich nadřízeným, kteří jim účast na táboře umožnili, a také vedení podniku, které uskutečnění tábora umožnilo a finančně podpořilo.

Hubert Polonček, Jana Jirková,
Jirka Beran, Zdena Altová

Den Českého lesa 2008

Akci s tímto názvem pořádala LS Přimda ve spolupráci se správou CHKO Český les. Český les, hraniční pohoří na západě Čech, je širší veřejnosti nepříliš dobře známou krajinou. Často bývá spojován či zaměňován se Šumavou, s níž sousedí, orograficky na ní i navazuje a má s ní společný geologický původ. Jde však o jedinečnou, neopakovatelnou a velmi charakteristickou krajinu, která má svou vlastní minulost a své hodnoty.

V důsledku dějinných událostí je dnes Český les řídce osídlen a má vysokou lesnatost. Největším vlastníkem lesa je zde stát, a tak jsou Lesy České republiky, s. p., správce zdejších státních lesů, jedním z nejvýznamnějších činitelů v této krajině. Zároveň byla v nedávné minulosti vyhlášena Chráněná krajinná oblast Český les. To vše nás vede k závěru, že důležitým tématem Českého lesa je také hledání cest spolupráce LČR a CHKO Český les ve vztahu k veřejnosti. Na LS Přimda vznikl na základě obecné shody v oblasti zajištění cílů veřejného zájmu se SCHKO projekt Den Českého lesa (dále jen DČL), který si kladl za cíl seznámit veřejnost s minulostí a současností Českého lesa, jeho přírodními a historickými hodnotami, zajímavostmi a životem zde a zároveň představit veřejnosti cíle a poslání LČR a CHKO Český les. V rámci tohoto projektu jsme nabídli možnost prezentace dalším subjektům, které mají na Českém lese zájmy sloužící veřejnosti.

— Akce proběhla pod záštitou náměstkyně hejtmana Plzeňského kraje Mgr. Olgy Kalčíkové dne 14. 6. 2008 ve Staré Knížecí Huti.

PROGRAM DNE ČESKÉHO LESA 2008

Ve 12 hodin akci zahájil lesní správce LS Přimda, který přivítal přítomné v úvodní řeči o Českém lese a poslání vlastní akce, dále pak promluvili Ing. Ivan Klik, ředitel KŘ LČR Plzeň, a vedoucí SCHKO Český les Ing. Jindřich Horáček. Zahájení stylově doprovodili loveckými znělkami trubači z LS Stříbro. Nosným programem bylo zapálení milíře, tavba železa dobovou technologií, Den s LČR a tvůrčí dílny, dále byla připravena zoologická a botanická vycházka do okolí za místní faunou a flórou pod vedením botanika a zoologa správy CHKO. Provedeno bylo veselé divadelní představení tachovských Komediántů na téma česko-německé přeshraniční spolupráce situované do doby největší slávy Chodů. Doprovodným programem pak byla ukázka sokolnictví, prezentace činnosti Muzea Českého lesa Tachov, prezentace projektu Tachov – město stromů, ve kterém je LS Přimda partnerem, prezentace nakladatelství Český les a v neposlední řadě představení Zlaté cesty – v minulosti významné komunikace, která ve středověku vedla zdejším krajem a spojovala české země se západní Evropou v ose Praha–Norimberk, po které proudily oběma směry zástupy kupců i vojenské oddíly a po které například opustil Čechy Jan Hus na své osudové cestě na koncil do Kostnice.

MILÍŘ

Uhlířství bylo v minulosti významným fenoménem života na Českém lese. Původně bukové lesy sloužily

jako zdroj výroby dřevěného uhlí potřebného zejména pro zdejší sklářské a železářské provozy. Dodnes nacházíme po lesích četná milířiště. A tak se stavba a vypálení milíře staly jedním z nosných prvků celého projektu. Milíř byl postaven za spolupráce pracovníků lesní správy, správy CHKO Český les, německých uhlířů a dalších nadšenců. Vlastní zapálení milíře proběhlo 14. 6. odpoledne a rozebrání milíře následně 21.–22. 6. Milíř se nám podařilo úspěšně vypálit.

TAVBA ŽELEZA DOBOVOU TECHNOLOGIÍ

Činností přirozeně navazující na uhlířství byla v minulosti tavba železa. Pro potřeby ukázky tavby jsme vybrali tzv. kusovou pec, která byla v raném středověku (na českém území doložena od 9. století) velmi užívanou technologií výroby železa. Palivem v těchto pecích bývalo právě dřevěné uhlí. Pec byla postavena a provozována pod vedením pracovníka brněnského technického muzea, vyjmutím surového železa v podobě „železné houby“ jsme akci navečer slavnostně ukončili.

DEN S LČR

V rámci DČL byl připraven program pro děti pod názvem Den s LČR. V prostorném stanu o rozměrech 5×12 m si mohli malí návštěvníci prohlédnout výstavku obrázků a fotografií s tematikou lesních dřevin, pěstování lesa i lesní techniky, a inspirovat se tak k účasti ve výtvarné soutěži. Za odevzdané obrázky na volné téma děti obdržely drobné dárky. Všechny odevzdané obrázky byly vystaveny na nástěnkách uvnitř stanu, nejlepší díla byla ještě dodatečně vyhodnocena. Z celkem odevzdaných 160 obrázků si děti nejčastěji vybraly jako téma les, stromy, lesní zvířata, lesní techniku a pálení milíře.

— Autorem vítězného obrázku je Christian Graclick z Halže.

— Pro děti byla připravena zážitková trasa lesem s množstvím zábavných skupinových her a činností, prostřednictvím nichž se seznamují s prostředím lesa, jeho obyvateli a smyslem přítomnosti a kulturní činnosti člověka v lese. Děti se bavily sběrem různých přírodnin, smyslovým poznáváním prostředí s pomocí chůze naslepo, rozlišováním různých druhů dřevin, hádáním zvířátek, hrou na schovávanou a lepením obrázků z přírodnin. Z lesnických činností si vyzkoušely hru na prořezávku, počítání letokruhů, mohly vidět různé dru-

hy lesních dřevin, lýkožrouta a prostředky ochrany lesa, různá porostní stadia lesa a důsledky větrných polomů i škod zvěří. Průvodcem byli dětem odborní vedoucí z LS Přimda a CHKO Český les s přáteli, zúčastnili se i předškoláci v doprovodu rodičů a jedna školní skupina s pedagogy (ZŠ Halže). Vycházka se 40 dětmi rozdělenými do dvou skupin byla připravená podle zásad lesní pedagogiky v rozsahu 2 hodiny o délce 2,5 km. Velmi se líbila, což projevili malí účastníci spokojeností při závěrečném hodnocení. Po návratu z vycházky měly děti ve stanu připraveno občerstvení v podobě nápojů a domácích koláčů, které vyhládli pobytem v přírodě vřele přivítaly. Nakonec děti dostaly spolu s drobnými dárky a desaterem chování v lese i informace o LČR, s. p., a CHKO Český les a náplni jejich činnosti. Se svými rodiči a pedagogy se pak mohly věnovat dalším probíhajícím akcím DČL. Výsledek a spontánní kladný ohlas zúčastněných dětí je povzbuzením pro organizátory k dalším aktivitám v oblasti lesní pedagogiky, protože je znát, že podobné aktivity spojené s pobytem v lese dnešním dětem chybí.

TVŮRČÍ DÍLNY

ZO ČSOP Kladská připravila ukázky různých ručních prací, které si zájemci mohli na místě vyzkoušet a vyrobit si vlastnoručně nějaký „artefakt“ na památku. Na programu bylo drátkování kamínků, filcování ovčí vlny, výroba ručního papíru, výroba vonných pytlíků z bylinek a pletení košíků. O tyto práce byl mezi účastníky velký zájem, zpočátku spíše dětí, ale po překonání ostychu tento prostor ovládly přítomné dívky a ženy bez rozdílu věku.

— Dne Českého lesa na Staré Knížecí Huti se zúčastnilo přes 800 návštěvníků z blízka i z daleka, z Čech i z Německa, a bezprostřední ohlasy přítomných i následné příspěvky v regionálních médiích byly bez výjimky kladné. Je tedy na místě poděkovat všem, kteří se na přípravě akce podíleli a pomohli s organizací, bez jejich nasazení a odvedené práce by se nikdy tato akce nepovedla. Spolupráce napomohla k vzájemnému lepšímu poznání lidí žijících a pracujících na Českém lese, což jistě všichni budeme schopni zúročit v našem dalším profesním i osobním životě. Již dnes začínáme připravovat program pro Den Českého lesa v roce 2009.

Za LS Přimda Ing. Václav Lidický a Ing. Aleš Jakl

1 3

2

1 Tavba železa

2 Den s LČR

3 Milíř

Kladské rašeliny, území zadržéných vod

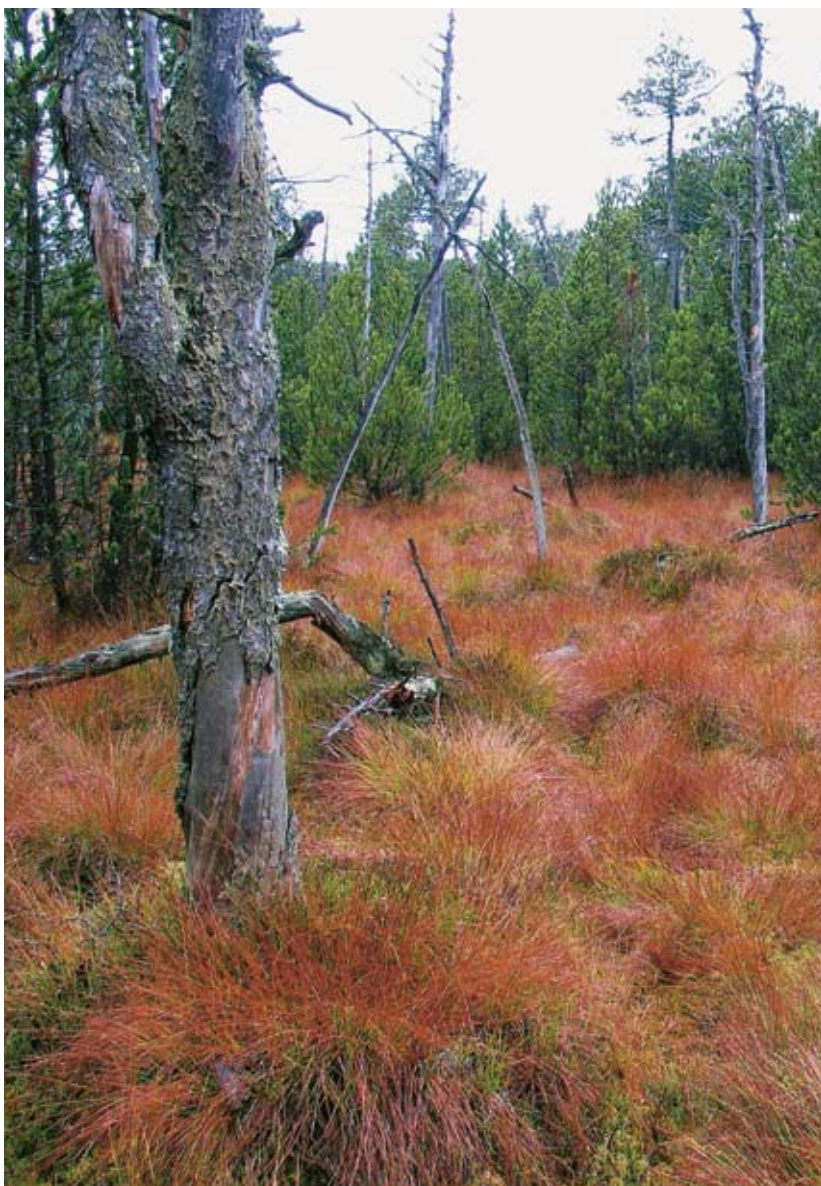
Více než čtyřicet procent lesů, které obhospodařuje státní podnik Lesy České republiky, leží v územích, jež jsou nějakým způsobem chráněna, ať už v rámci evropské soustavy Natura 2000, nebo podle zákona o ochraně přírody. Lesníci, vedeni tradiční stavovskou ctí a snahou o zachování přírodního bohatství pro příští generace, věnují péči o tato území mimořádnou pozornost. Pojďme se do jedné takové přírodní rezervace společně podívat...

Chráněná krajinná oblast Slavkovský les leží ve zlatém lázeňském trojúhelníku, jehož vrcholy tvoří Karlovy Vary, Mariánské Lázně a Františkovy Lázně. Byla vyhlášena v roce 1974 na ploše 640 km². Je to lesnaté území charakterizované akumulací vod a četnými prameny, z nichž mnohým jsou připisovány léčivé účinky. Však se také jedna ze zdejších osad jmenuje Prameny. Nejtypičtější rezervací Slavkovského lesa je národní přírodní rezervace Kladské rašeliny složená z pěti částí.

1 2

1 Blatkové mlaziny na podzim, foto Ing. Jaroslav Možný

2 Bezzásahové území Tajga

NÁRODNÍ PŘÍRODNÍ REZERVACE KLADSKÉ RAŠELINY

Místo: Lesnatá oblast kolem osady Kladská asi 4 km SV od Lázní Kynžvart

Katastrální území: Prameny, Lázně Kynžvart, Mariánské Lázně (okres Cheb), Vranov u Rovné (okres Sokolov)

Výměra: NPR se skládá z pěti částí – Tajga (143,41 ha), Paterák (96,88 ha), Lysina (41,44 ha), Malé rašeliniště (7,53 ha) a Husí les (14,63 ha). Celková výměra podle plánu péče tedy činí 303,89 ha.

Nadmořská výška: Tajga 797–836 m, Paterák 816–836 m, Lysina 922–955 m, Malé rašeliniště 823–827 m, Husí les 800–810 m

Datum vyhlášení: 31. 12. 1933

Předmět ochrany: Vrchovištní rašeliniště s blatkou a rašelinnými společenstvy

Správce rezervace: Správa CHKO Slavkovský les

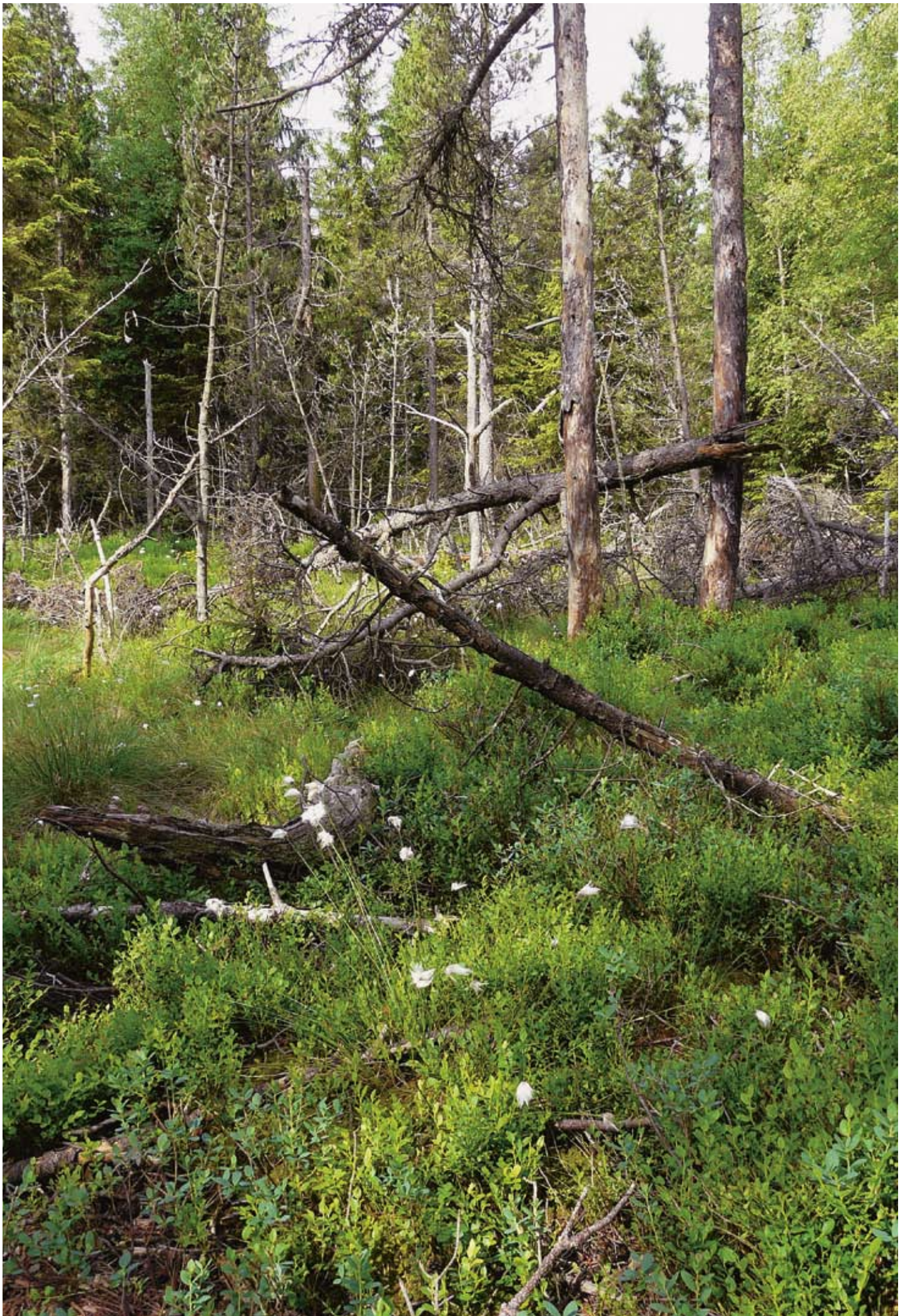
Organizační jednotka LČR: Lesní závod Kladská

VRCHOVIŠTĚ

Na rozdíl od slatiny, což je rašeliniště sycené podzemní vodou, je vrchoviště syceno převážně vodou srážkovou. Vrchoviště v okolí Kladské začala vznikat před deseti tisíci lety. V mělkých prohlubních s nepropustným žulovým podložím se držela dešťová i pramenitá voda. Začala se zde vytvářet jezírka, která postupně zarůstala různými druhy rašeliníků, suchopýrem, ostřicemi a dalšími rostlinami. Nakonec zmizela úplně a na pevnější plochy se prosadila bříza pýřitá, klečovitá borovice bahenní a borovice blatka. Vznikla tak typická společenstva blatkových borů, rašelinných smrčů a podmáčených smrčů s řadou zvláště chráněných a ohrožených druhů rostlin i živočichů.

— Z rostlin jmenujme alespoň kyhanku sivou (*Andromeda polifolia*), klikvu bahenní (*Oxyccocus quadripetalus*), masožravou rosnatku okrouhlostou (*Drosera rotundifolia*), borovici blatku (*Pinus rotundata*), borovici bahenní (*Pinus x pumilio*), šichu černou (*Empetrum nigrum*), provazovku (*Usnea filipendula*), vousatce (*Bryoria fuscescens*) a samozřejmě rašeliník hnědý (*Sphagnum fuscum*).

— K nejvzácnějším živočichům Kladských rašelin patří kriticky ohrožený tetřev hlušec (*Tetrao urogallus*) a silně ohrožené druhy jako čolek horský (*Triturus alpestris*), ještěrka živorodá (*Lacerta vivipara*), čáp černý (*Ciconia nigra*), kulíšek nejmenší (*Glaucidium passerinum*), bekasina otavní (*Gallinago gallinago*) a vodouš kropenatý (*Tringa ochropus*). Od roku 1994 osídlila zdejší lesy také naše největší kočkovitá šelma rys ostrovid (*Lynx lynx*). Ochránáři doufají, že již natrvalo.

**Zámek v Kladské
uprostřed zeleně**

LESNICKÉ HOSPODAŘENÍ

Lesnictvy se na zdejších rašelínách hospodařilo vždy velmi konzervativně. Je to dáno jednak obtížným terémem, jednak tím, že blatkové bory a rašelinné smrčiny neposkytují příliš kvalitní sortimenty dřeva. Od roku 1933 je šetrné hospodaření podloženo i výnosem o zřízení rezervace. Díky uvedeným okolnostem se složení lesních porostů dodnes příliš neliší od přirozené skladby. Většina porostů je co do přirozenosti dřevinné skladby hodnocena stupněm 1 (přirozený porost) nebo 2 (50 až 90 procent dřevin odpovídá stanovišti, příměs geograficky nepůvodních dřevin je menší než 1 procento). Jen dílčí plochy jsou zařazeny do stupně 3. Většinou se jedná o uměle založené smrčkové mlaziny na sušších okrajích rezervace.

— Největším hospodářským zásahem do rezervace se staly odvodňovací kanály vystřílené trhavinou koncem padesátých let minulého století. Odvodnění omezilo obnovu blatky, která tak pomístně ustoupila smrku. V poslední době byly kanály přehrazeny, aby se jejich škodlivé působení co nejvíce omezilo. Nárost blatky je rovněž ohrožován okusem vysokou zvěří, která se do klidu rezervace stahuje zejména v době říje a kladení mláďat.

HOSPODÁŘSKÁ OPATŘENÍ

Přirozená skladba lesních porostů byla hlavním důvodem toho, že Tajga, nejrozsáhlejší část rezervace, byla dne 18. ledna 2005 vyhlášena bezzásahovým územím, druhým v pořadí v České republice. Tato území vznikají na základě dohody státního podniku Lesy ČR a Agentury ochrany přírody a krajiny ČR. Jsou v nich prakticky vyloučeny hospodářské zásahy, takže jsou ponechána samovolnému vývoji. Monitorováním bezzásahových

území pak odborníci získávají cenné klimatologické a ekologické informace.

— Ale ani v dalších částech rezervace nepředepisuje plán péče žádné výraznější hospodářské zásahy, na nejvyšší sanitární výběr a pomístnou podporu borovice blatky. Je však žádoucí nadále pokračovat v budování zdržovacích hrázek a zabránit tak nadměrnému odvodňování rašelinišť.

— Poněkud komplikovaný vztah mají ochranáři k vysoké zvěři. Zejména Paterák se v době říje a kladení mláďat stává její komorou. Protože se zde však zároveň vyskytuje tetřev, předepisuje plán péče klid a omezení lovu veškeré zvěře. Aby se zabránilo škodám okusem na zmlazení blatky, doporučuje jeho oplocování, případně i individuální ochranu.

— Na rozdíl od jiných přírodních rezervací nevěnuje plán péče tolik pozornosti turistům. Konstatuje, že není žádoucí rašeliniště zpřístupňovat, na druhou stranu však žádná zvláštní opatření pro omezení pohybu turistů nepovažuje za nutná. Ona ostatně rašelinná třasoviska běžného turistu k pohybu mimo cesty příliš nelákají.

OSADA KLADSKÁ

Centrem národní přírodní rezervace Kladské rašeliny je osada Kladská. Založil ji rakouský kníže Otto Schönborg-Waldenburg poté, co zde v roce 1873 za 600 000 zlatých zakoupil 6 000 ha lesní půdy z bývalého tzv. Císařského lesa. Kníže byl vášnivým myslivcem a myslivostí podřizoval veškerou svou hospodářskou činnost.

— Dominantou osady se stal dřevěný lovecký zámek a okolní velké sruby. Zámek zakoupil majitel panství v r. 1875 na vídeňské výstavě staveb alpského stylu, dal ho rozebrat a převézt na Kladskou. Tam ho postavili dělníci ze Švýcarska a přistavěli i potřebné zázemí. Komplex

budov ve stylu horských chat tvořil a stále tvoří lovecký zámek, v němž bylo sídlo knížete, dále rentovní úřad, fořtovna, dva sruby pro úřednictvo, hostinec U tokajícího tetřeva, stavení pro kočího a hospodářský dvůr. Okolí bylo upraveno do podoby parku, takže celé místo vyhlíželo velmi příjemně a lákalo četné návštěvníky. Kladská se stala centrem rekreace a myslivosti a zejména v době jelení říje sem přijíždělo mnoho vysoce postavených hostů, kteří chtěli sledovat jelení říji a slyšet troubení jelenů.

— Dnes jsou vlastníkem všech budov Lesy České republiky a osadu Kladská s jejími pamětihodnostmi pečlivě udržují v podobě, v níž byla před 130 lety založena. V současné době v ní žije přibližně 60 stálých obyvatel, převážně zaměstnanců lesního závodu. Z loveckého zámku je dnes hotel, hostinec U tokajícího tetřeva je stále hostincem, avšak již pouze U tetřeva.

LÁZNĚ KYNŽVART

Na jihozápadním okraji Slavkovského lesa nedaleko Mariánských Lázní leží Lázně Kynžvart se stejnojmenným zámekem. Území bylo zhruba od roku 400 před Kristem až do poloviny prvního století po Kristu obýváno Kelty. V 1. polovině 13. století byl na Zámeckém vrchu nad Kynžvartem (824 m n. m.) vybudován hrad k ochraně obchodní a vojenské stezky z Chebska do západních Čech. Jeho význam však upadal a kolem roku 1345 byl opuštěn. Usadili se v něm loupeživí rytíři, takže se místo ochrany stal pro stezku ohrožením. Proto ho Karel IV. nechal v roce 1347 zbourat. Po čase byl sice obnoven, ale dnes z něj zůstaly jenom zbytky obvodových zdí, strážní věže a hladomorny.

— Kynžvartské minerální prameny jsou známé minimálně od roku 1454, lázně zde však byly vybudovány

až v polovině 19. století. Téměř sto let se v nich léčili dospělí, od roku 1950 jsou však určeny dětem. Dnes si zde choroby dýchacího ústrojí a choroby kožní léčí ročně 1 400 dětí v osmítýdenních turnusech. Kromě minerálních pramenů se na léčbě podílí i místní mimořádně kvalitní klima a rašelina z okolních slatin.

KYNŽVARTSKÝ ZÁMEK

Snad ještě více než lázeňstvím je Kynžvart proslulý svým zámekem. Ten byl v údolí pod hradem postaven někdy mezi roky 1585 a 1597. Jeho majitel Kryštof Jindřich mladší z Cedvic se však zúčastnil stavovského povstání proti císaři Ferdinandovi II. a po bitvě na Bílé hoře mu byl zámek zkonfiskován. V roce 1623 byl propůjčen pěti bratřím Metternichovým a ti ho v roce 1630 za 66 114 zlatých odkoupili. Zámek Metternichům patřil až do roku 1945.

— Nejslavnějším z majitelů zámku byl bezesporu Clemens Wenzel Lothar Johann Nepomuk, 2. kníže von Metternich-Winnenburg. Od roku 1809 byl ministrem zahraničí a v letech 1821 až 1848 rakouským kancléřem. V jeho režii probíhal v letech 1814–1815 Vídeňský kongres, který po porážce Napoleona smluvně upravil mezinárodní vztahy. Po nástupu do funkce kancléře si kníže od bankéře Solomona Rotschilda vypůjčil 900 000 zlatých (dnešních asi 45 mil. eur) a přestavěl zámek do současné podoby. Část půjčky ještě investoval do velko-
statků v Kynžvartu a Plasích, a také do sbírky kuriozit.

— Po zestátnění v roce 1945 zámek chátral a v roce 1976 byl v dezolátním stavu uzavřen. Znovuotevření trvalo více než čtvrt století. Dne 22. 3. 2002 odměnila organizace Europa-Nostra čerstvou rekonstrukci zámku Kynžvart cenou za ochranu kulturního dědictví.

1 2

1 Císařský obelisk

2 Průčelí zámku Kynžvart

1 2 KABINET KURIOZIT

1 Kříž princezny Pascaliny

2 Interiér kaple na Maibergu s venkovním oltářem

Když šel v roce 1827 do výslužby poslední chebský kat Karl Huss, věnoval zámeckému muzeu svoji unikátní sbírku přírodnin, mincí a historických kuriozit – jen mince byly oceněny na 7 500 zlatých. Tento velkorysý dar se stal základem kynžvartského kabinetu kuriozit, který vzbudil zájem ve Vídni, Londýně i Petrohradě. Nejedna korunovaná hlava spojila návštěvu lázní s návštěvou zámku kancléře Metternicha a prohlídkou jeho sbírek. Přijel rakouský císař Ferdinand V., haitská královna či bankéř Nathan Rothschild.

— Kynžvartský kabinet kuriozit skrývá stovky, ba tisíce unikátních předmětů. Nechybí mezi nimi osobní věci královny Antoinetty ani lorda Byrona, partitura Wagnerova Tannhäusera, vykopávky z Pompejí, sádrový odlitek ruky Alexandra Dumase či 3 500 let stará egyptská mumie. Mají tu Žižkův palcát, Napoleonovo umyvadlo, unikátní kouzelné hodiny bez ručiček, prostě všechno, na co si vzpomenete.

OBĚTNÍ HORA

Hned vedle zámku, tak 200 metrů západním směrem, leží tajuplný vrch zvaný někdy Maiberg (Májová hora), jindy Kreuzberg (Křížová hora), ale také Malberg nebo Mayerberg. Známa je jako „obětní hora“ nebo „obětiště“. Podle pověstí to totiž už od keltských dob bylo posvátné místo, kde se za slunovratu a při úplňku konala shromáždění rady starších. Prý se tady soudily spory, rozdělávaly pastviny a loviště a byli zde pohřbíváni významní členové kmene. Na temeni návrší s několika balvany se také měly konat obřady k uctění boha Wotana, ale i posvátných stromů a zvířat.

— Když panství získali Metternichové, tak údajně nařídili, aby bylo mystické obětiště hlídáno. Úkolu se ujali benediktýni a jeden z nich tam pak po několik let žil jako mnich. V roce 1692 nechal Filip Emmerich Metternich na návrší vybudovat kapličku, která snad mohla sloužit i jako poustevna. Nedaleko od původní kapličky byla v roce 1835 vybudována unikátní dřevěná pseudogotická kaple Svatého kříže, která tam stojí dodnes. Výstavbou svatostánku byl potlačen význam Maibergu jako obětiště. Záhadou ovšem zůstává, proč na rozdíl od všech církevních zvyklostí má kaple Svatého kříže oltář na západní straně...

ZÁMECKÝ PARK

Obětní hora je součástí zámeckého parku, který má částečně přírodní charakter. Park ukrývá řadu zajímavostí, z nichž každá by se mohla stát námětem na samostatné vypravování. Na Antonínově vrchu je třeba 15 metrů vysoký obelisk vztyčený v roce 1835 na počest císařů Františka I. a Ferdinanda V. Na jeho podstavci je nápis IUSTITIA REGNORUM FUNDAMENTUM (Spravedlnost je základem vlády). Jednoho ze dvou lvů připevněných na podstavci pod nápisem ukradli zloději kovů, kteří si na jeho odříznutí dokonce přivezli rozbrušovačku s elektrocentrálou. Osud někdy dokáže být pěkně ironický...

— Nedaleko obelisku je zase křížek na paměť tragického úmrtí princezny Pascaliny v roce 1890. Stejně jako Maiberg, je i Pascalinina smrt opředená tajemstvím. Podle legendy byla roztrhána zdivočelými psy. Pravděpodobnější je však verze, že zemřela při komplikovaném porodu.

— Na různá tajemství a místa spojená s velikány ducha i moci tady člověk narazí na každém kroku. Může se posadit na vyhlídce, kde rád odpočíval Johann Wolfgang Goethe při svých dvou návštěvách na Kynžvartu, může navštívit ostrůvek, oblíbené místo matky posledního Metternicha, kterou nebyl nikdo jiný než sestřenice španělského krále Alfonse XIII. Isabela de Silva y Carvajal de Santa Cruz...

VŮNĚ DÁLEK

Tohle místo zkrátka voní dálkami. Prostřednictvím Metternichů můžete v Kynžvartu slyšet svištění větru v ráhnoví španělských karavel, zaslechnete útržky vídeňských valčíků Johanna Strausse, ucítíte závan sirného zápachu z Faustova domu i problematickou vůni z flakonů favoritů vídeňského dvora. A možná se vás tady dotkne i stín malého velkého muže s třírohým kloboukem na hlavě a s rukou zasunutou v klopě kabátu. Na Kynžvartu je možné všechno.

Text a foto: Jaroslav Jonáš

laskavé srdce paní Elfriedy

Historii loveckého záměčku jsme se věnovali v předešlém textu. Je čas věnovat trochu pozornosti i lidem, kteří tu žili.

PANÍ ELFRIEDA

Syn stavitele záměčku, Otto Sigismud, byl velkým ctitelem přírody a toto místo mu učarovalo. Věnoval se hlavně myslivosti a lovu. Kladská byla druhým největším revírem vysoké v Čechách. Žil zde dlouho jako starý mládenec a oženil se až ve svých 53 letech ve Výmaru s o deset let mladší Emilií Friederike Handschke zvanou Elfriede. Byla to okouzující žena, kterou si oblíbil personál i hosté panství. O jejím laskavém srdci svědčí i zápis ze zachované Vánoční knihy z Kladské, kam si podrobně dvanáct let zapisovala seznam dárek, v roce 1930 bylo v seznamu přes sto jmen a asi osm set dárek. K častým patřilo oblečení, ložní prádlo, ale i potraviny jako káva, čaj, kakao a nádobí, porcelán či cigarety. Určitě veškerý personál i dobře znala, protože nechyběly dárky pro radost jako knihy, malířské potřeby či hudební desky. — Mnozí příslušníci vysoké šlechty Otto Sigismundovi měli za zlé, že si vzal „občanskou“ ženu nešlechtického původu, a přestali ho zvat do své společnosti. Nezdá se však, že by mu to příliš vadilo, nejspokojenější byl stejně na Kladské a nakonec tu nedaleko lesního záměčku našel v hrobce pod jednoduchým křížem i místo svého posledního odpočinku, když v roce 1936 zemřel. Místní

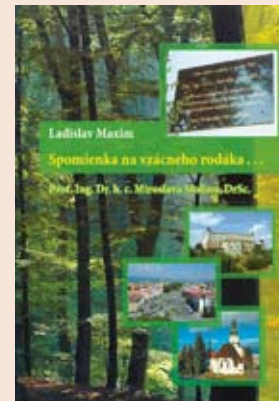

pověst praví, že se tak stalo proto, že zastřelil bílého jelena. To není doloženo, ale hlava bílého jelena prý zdobila stěny záměčku.

VÝZNAMNÍ HOSTÉ

Protože celý areál lákal ke krásným výletům, v meziválečném období sem jezdilo denně i 50 ekvipáží. Kladskou navštívil například anglický král Eduard VII., egyptský král Fuad či vídeňský arcivévoda Ferdinand. V červenci 1927 zde hostili i prezidenta T. G. Masaryka. — I po válce se zde objevily četné politické osobnosti jako byl Jan Masaryk či Antonín Zápotocký. Roku 1960 lovecký záměček zčásti vyhořel, byl však obnoven a tak i dnes je to místo kouzelné a stojí za návštěvu.

Ladislava Řehounková

IV. ZLATÁ HOBLINA

— Již čtvrtý ročník Zlaté hobliny se v měsíci září uskutečnil v prostorách Sanatoria Edel, s. r. o., ve Zlatých Horách s aktivní spoluúčastí LČR, s. p., Lesní správy Jeseník. Třináct řezbářů, z toho tři Poláci, zhodnocovalo surové dříví a vytvářelo svá díla po celý týden před zraky veřejnosti.

— Sám výběr prostor Sanatoria Edel, s. r. o., k uměleckému zpracování dřeva plně koresponduje s historií jeho vzniku.

— V druhé polovině 19. století bylo zde, na severním okraji předhůří Jeseníků v nadmořské výšce 410 metrů nad mořem, založeno MUDr. Aujelem tzv. Sweinburgovo lesní sanatorium. Po skončení 2. světové války převzalo sanatorium Ministerstvo zdravotnictví a sloužilo především dětem z rodin postižených válkou, nemocným tuberkulózou a dětem podvyživeným.

— V roce 1995 byla v důsledku usku- tečněného útlumového programu státního podniku Rudné doly Jeseník rozšířena zdravotní péče o využívání speleoterapie v zrekonstruované části důlního díla. Je zde využíváno 1 600 metrů podzemních chodeb s maximální hloubkou 93 metrů pod zemským povrchem a průměrnou teplotou 7–8 st. C.

— V současné privátním Sanatoriu Edel, s. r. o., jakožto dětské ozdravovně, jsou plně využívány příznivé vlivy okolních lesních porostů, horského ovzduší, zdravé pitné vody a vhodného důlního mikroklimatu. A k tomu zajistí práce v místě s převládající dřevní surovinou neodmyslitelně patří.

Ing. Jaromír Latner, CSc.

STŘELECKÝ PŘEBOR V PÍSEČNÉ

— V sobotu 27. září 2008 se za slu- nečného počasí na střelnici SSK Pod Špičákem v Písečné uskutečnil VIII. ročník Přeboru ve střelbě brokem na loveckém kole a malorážkou na 50 m. Již tradiční přebor organizovala Jesenická lesnická společnost ve spolupráci s Lesy České republiky, s. p., Lesní správou Jeseník a SSK Pod Špičákem.

— Střelbu se zúčastnilo celkem 33 střelců z řad sportovních střelců, myslivců a nájemců honiteb z okresu Jeseník. Ve střelbě brokem na loveckém kole na tzv. asfaltové holuby soutěžilo 26 střelců. První místo obsadil s počtem 16 bodů pan Gabriel Terkovič, po rozstřelu se na druhém místě umístil pan František Šín s počtem 14 bodů a na třetím místě skončil pan Ladislav Veith také se 14 body.

— Přeboru ve střelbě malorážkou na 50 m na sklopné biatlonové terče se zúčastnilo 24 střelců. První místo z loňského roku obhájil Ing. Vítězslav Pánek, na druhém místě se umístil pan František Šín a třetí byl Martin Pánek.

— Kromě střeleckého využití mohli účastníci střelby navštívit stánek firmy SILVATECH, a. s., který nabízel myslivecké a lesnické oblečení pro práci i volný čas, a firmy Ing. Radim Kozub s nabídkou zbraní, střeliva, optiky, montáží a poradenství.

— O zahájení střeleckého přeboru a slavnostní vyhlášení výsledků se postaral Soubor loveckých trubačů LČR při Lesní správě Jeseník.

— Všichni střelci při vyhodnocení obdrželi alespoň drobnou cenu, za což patří poděkování následujícím partnerům a sponzorům přeboru: ADOS TRANS, s. r. o., Agro Česká Ves, CAMPANULA, s. r. o., CE WOOD, a. s., ČESKO-SLEZSKÁ VÝROBNÍ, a. s., ČSOB, a. s., pobočka Jeseník, Ing. Jiří Horčíčka, Ing. Roman Bajza, Ivan Pekárek, Josef Lichtenberg, Kover, s. r. o., LACTO MORAVA, a. s., Provoz SEVER, Lesy České republiky, s. p.,

LS Jeseník, Libreko, spol. s r. o., Likér- ka TRUL Holding, a. s., Luděk Plachý, Město Zlaté Hory, MS Zaječí skok, Nábytek KLUKA, Obec Lipová-lázně, Obecní lesy Lipová-lázně s. r. o., Obec Písečná, PC MOBIL SERVIS Jeseník, s. r. o., Pivovar HOLBA Hanušovice, Plastkon produkt, s. r. o., Rekons, s. r. o., Řeťezárna Česká Ves, a. s., Sanatorium EDEL, Selská Pekárna, s. r. o., SILVATECH, a. s., Stavebniny Přecechtěl, TRIVIUM TRADE, s. r. o., ZLATOHOŘSKÁ, s. r. o.

— Velký dík patří také zaměstnan- cům LČR, s. p., LS Jeseník a členům Jesenické lesnické společnosti, kteří se podíleli na zdárném průběhu střelby.

Ing. Jiří Pňáček, Ph.D.

DOŽÍNKY V BĚLÉ POD PRADĚDEM

— Slavnostními fanfárami v podání Souboru loveckých trubačů Lesní správy Jeseník byly dne 6. září 2008 ve 12,00 hod. slavnostně zahájeny, v pořadí již třetí dožínky.

— Bohatý program sestávající z vystoupení mnoha pěveckých a tanečních souborů, exhibice wes- ternových bičů, soutěží ve střihání ovcí, ukázek sokolnictví a předvádění současné zemědělské techniky byl velmi úspěšně doplněn o vystoupení výše uvedeného souboru loveckých trubačů s výkladem Renáty Jeřábkové ke všem předvedeným skladbám a také ukázkami vábení jelenů, před- vedenými Oldřichem Novobilským, revírníkem ve výslužbě.

— S potěšením lze rovněž kon- statovat, že ve spoustě stanovišť věnovaných hrám a aktivitám dětí nezaujal koutek pracovníků LČR, Lesní správy Jeseník, kde Ing. Petr Kučák a Ing. Lubomír Novotný zaujali děti lesnickou tematikou.

Ing. Jaromír Latner, CSc.

PUBLIKACE O LESNICKÉ OSOBNOSTI

Ladislav Maxim – Spomienka na vzácného rodáka Prof. Ing. Dr. H. c. Miroslava Stoliny, Dr. Sc.

— Lesy Slovenské republiky, s. p., Bánska Bystrica přijaly v roce 2007 program zviditelňování Významných lesnických míst na územích všech odštěpných závodů. Dle daných kritérií mohou být za Významné lesnické místo prohlášeny vedle vzácných přírodních výtvarů na lesních půdách, v městech a obcích, historicky významné technické ob- jekty a budovy i významné lesnické osobnosti.

— Slavnostní otevření prvních Významných lesnických míst bylo uskutečněno na území nejvýcho- dně- ji situovaného odštěpného závodu 8. listopadu v Sobrancích. Jednalo se o lokalitu s rodným domem profeso- ra Stoliny.

— V útlé publikaci, vydané k této významné události, popisuje autor velmi podrobně životopis Miroslava Stoliny – od jeho útlého dětství, přes studium gymnázia a zahájení vysokoškolského studia na Slovenské vysoké technické škole v Bratislavě, odkud však po přerušení studia v le- tech 1944–1945 z důvodu válečných událostí přestoupil na České vysoké učení technické, lesnickou fakultu do Prahy. Dále uvádí jeho celoživotní profesní kariéru, od prvního nástupu k LZ Zvolen, završenou pedagogickou činností na Lesnické fakultě VŠLD ve Zvolenu. Ve výčtu všech zastávaných funkcí neopomněl ani výpomoc při obnově Lesnické fakulty Vysoké školy zemědělské v Praze v období jeho odchodu do důchodu v roce 1990.

— Za celoživotní práci, zejména v ochraně lesa, Prof. Ing. Dr. h. c. Miroslava Stoliny, DrSc., je jeho zařazení mezi významné lesnické osobnosti spravedlivým oceněním všech jeho zásluh.

— Publikaci vydal „Košický samo- správný kraj Košice a město Sobran- ce“ v roce 2008.

Ing. Jaromír Latner, CSc. (Pro zpracování tohoto příspěvku byla použita výše uvedená publikace.)

KONGRES PRO SILVA EUROPA

— Ve dnech 19.–21. června 2008 se v německém Freudenstadtu konal kongres PRO SILVA EUROPA. Toto krásné město bylo vybráno pro setkání lesníků z organizace PRO SILVA, neboť v letošním roce je to právě 175 let od založení Lesů města Freudenstadt a 100 let od započetí přírodě blízkého hospodaření v těchto lesích. Z České republiky se této odborné akce zúčastnilo 21 lesníků z různých lesnických institucí a podniků.

— Ve čtvrtek 19. června v odpoledních hodinách začal kongres odbornými přednáškami na téma globálních změn klimatu a jeho vlivu na lesní vegetaci a také vlivu vegetace na množství CO₂ v ovzduší. Po bloku přednášek následovala panelová diskuze na téma úloha přirozených lesních porostů ve vztahu k hrozcím klimatickým změnám.

— V pátek 20. června 2008 se uskutečnily exkurze dle dopředu nahlášeného zájmu jednotlivých účastníků. Exkurze se zabývaly přechodem od pasečného hospodářského způsobu k výběrnému lesu, těžbou stromů cílových tloušťek, lesnickým hospodařením s využitím přírodních procesů, výstavbou porostů bohatě strukturně diferencovaných, rekreačními funkcemi lesa, managementem porostů poškozených hurikánem Lothar, kontrolními metodami, vlivem zvěře na druhovou skladbu porostů a podobně.

— V sobotu 21. června 2008 navštívili účastníci kongresu městské lesy Freudenstadtu. Zde byl opět připraven velmi zajímavý program na téma přechodu od lesa věkových tříd k výběrnému lesu, rekreační funkce lesa jako součást lesnického managementu, vliv změn klimatu na výběrný les, vysokohorské porosty vhodné pro chov tetřevů, historie městských lesů Freudenstadtu a vliv lesa na kvalitu vody.

— Náplně jednotlivých exkurzí vycházely ze základních principů hnutí PRO SILVA, který spočívá v obhospodařování lesa přírodě blízkým způsobem.

— Celý program kongresu PRO SILVA EUROPE byl velice bohatý a všichni účastníci měli možnost zhlédnout mnoho zajímavého z lesního hospodaření na základě principů PRO SILVA a načerpat mnoho zkušeností a inspiraci pro další práci v lesnictví.

Ing. Jiří Pňáček, Ph.D.

DĚTI S HANDICAPEM POZNÁVAJÍ LES

— V Rychnově nad Kněžnou působí Občanské sdružení rodičů a přátel dětí s handicapem ORION, které vzniklo z potřeb rodičů dětí s handicapem.

— Na jaře tohoto roku nás oslovila paní Pharm.Dr. Ilona Mikušová s výzvou ke spolupráci. Zakrátko jsme navštívili děti ze Sdružení v jejich družině a strávili s nimi odpoledne. Každý si snad dovede představit, že práce s handicapovanými dětmi je náročnější – pro všechny. Pro nás – lesní pedagogy – to byla nepochybně nová zkušenost a byli jsme moc rádi, že se nám děti podařilo zaujmout vyprávěním o lese i zapojit do hry.

— Již při této návštěvě jsme se domluvili na společné podzimní procházce lesem. Pracovníci ORIONU zajistili dopravu pro děti a jednoho slunečného dopoledne koncem srpna jsme se skutečně sešli s dětmi a jejich asistenty v lese.

— Setkání proběhlo na revíru Javornice v lesním komplexu Jahodov. Dorazilo 11 dětí s různým druhem postižení. Teprve tehdy se ukázalo, že trasa námi zvolená byla sice velmi hezká, ale vzhledem k drobným terénním překážkám (které my „ostatní“ za překážky ani nepovažu-

jeme), jako jsou třeba příkopy kolem lesních cest, velmi náročná.

— Přesto jsme se nevzdali ani my, ani děti a vydali se na předem připravenou trasu lesem s různými hrami a úkoly. Největší ohlas měla hra „rys na prameni“. Do této hry se zapojily i děti s nejtěžším druhem postižení. Nejprve si hru vyzkoušely s pomocí svých osobních asistentek, potom získaly dostatek odvahy a velice dobře se zhostily úlohy rysa. Dále na děti čekaly různé varianty hry pexeso, přiřazování názvů k obrázkům, skládačky atd.

— K obědu si děti s radostí opekly špekáčky a poté je čekaly poslední dvě hry. Před nimi byla „slepá karavana“ a „lanová lávka“. Děti nás velice překvapily, bez jakýchkoliv námitek si vyzuly boty, nechaly si zavázat oči a s velkou chutí vyrazily podél lana. Některým se chůze naboso tak zalíbila, že si trasu prošli několikrát. Možná, že některé vůbec poprvé vyzkoušely, jaké to je cítit pod chodidly jehličí a les.

— Lanová lávka byla pro někoho skutečnou zkouškou odvahy. Přestože některé děti měly opravdu strach, pustily se do překonávání lávky s nebyvalou vervou.

— Pak už nastal čas se rozloučit. Byli jsme nejen rádi, že se dětem v lese líbilo, ale také, že jsme tenhle pro nás náročný úkol zvládli. Naše spolupráce tak může pokračovat a již pro děti na žádost paní Pharm.Dr. Mikušové chystáme další setkání.

Jana Jirková, Jirka Beran, Hubert Polonček,
LS Rychnov nad Kněžnou

PODĚKOVÁNÍ KŘ LČR, S. P., FRÝDEK-MÍSTEK

— Krajské ředitelství LČR, s. p., Frýdek-Místek pomáhalo dětem, a to dětem ze Základní školy a dětského domova Vrbno pod Pradědem, nám. Sv. Michala 17.

— Zástupci LČR zrealizovali dětem v rámci projektu krásnou dřevěnou stavbu – srub. Tato stavba bude sloužit během dopoledne k environmentální výuce právě dětem ze zmíněné základní školy se speciálním programem školy pomocné. V odpoledních hodinách a o víkendech pak zde budou trávit volný čas děti z dětského domova. Tento odpočinkový areál nazvaný Slunečná třída poskytne útulné zázemí 90 dětem.

— Děkujeme krajskému řediteli LČR, s. p., Frýdek-Místek Ing. Jiřímu Silvestrovi za nabídnutou spolupráci a finanční zabezpečení akce. V dnešní době je podpora dětí, které nemají to štěstí vyrůstat v bezpečném rodinném ovzduší plném lásky, či dětí handicapovaných, velmi vzácná.

— Děkujeme i LS Karlovice ve Slezsku, že si pod vedením Ing. Zdeňky Lišky i v době náročných lesnických úkolů dokázala najít čas pro naše děti a stavbu zrealizovala.

— Slavnostní předání stavby proběhlo dne 2. 9. 2008 za přítomnosti zástupců LČR, s. p., pana Ing. Jiřího Silvestra, pana Ing. Zdeňky Lišky a zástupců ZŠ, DD, ŠD a ŠJ Vrbno pod Pradědem, ředitelky zařízení Mgr. Danuše Humlové, statutárního zástupce ředitelky Mgr. Jana Vavříka a šťastných dětí.

— Děkujeme velmi!

Monika Poláková,
ZŠ, DD, Vrbno pod Pradědem

časopis Háj – ročník I, rok 1872

„Aby pěstování lesa a stromů vůbec vysokého stupně dosáhlo, třeba k tomu upřímných a pro své povolání nadšených mužů s všestrannými náhledy, věda pak nesmí zůstatí výsadou jednotlivců, nýbrž musí býti přístupna všem nadaným a snaživým.“

Toto motto časopisu Háj, uvedené na titulním listě, odráží hlavní důvod jeho vzniku a vydávání.

— První sešit prvního ročníku Háje s podtitulem „Časopis pro lesníka, myslivce a přítele přírody“ vyšel v Praze v tiskárně J. S. Skrejšovského dne 20. 1. 1872 nákladem majitele. Vycházel 15. a posledního dne každého měsíce v sešitech o 2–2 ½ arších v barevné obálce. Jako redaktor byl uváděn spisovatel Emil Meliš. Od pátého čísla, vycházejícího v Hradci Králové v tiskárně L. Pospíšila, převzal redaktorskou odpovědnost Jan Doležal. Háj začal také vycházet v třineďských lhůtách v sešitech o 2–3 arších v barevné obálce. V prvním ročníku vyšlo celkem 17 čísel.

— V prvním ročníku se v Hájí objevovaly nejen odborné lesnické a myslivecké články, ale i články zábavné. Už od počátku měl časopis své pravidelné rubriky. Mezi základní patřily Články lesnické, Články myslivecké a Články přírodovědecké, které se věnovaly odborné lesnické a oboru příbuzné problematice.

ČESKÝ LESNÍ ŘÁD

Od osmnáctého století docházelo k výraznému zhoršování stavu lesů. Způsobil to rozvoj báňských, hutnických i jiných průmyslových podniků zapříčiněný vlivem merkantilismu. (Ekonomické názory a praktická politika 16.–18. stol., vycházející z předpokladu, že základem bohatství společnosti jsou peníze, tj. drahé kovy. V duchu této koncepce usilovaly státy o aktivní obchodní bilanci a krytí vnitrostátních potřeb pouze vnitřní produkcí.) Proto se vládní kruhy ve Vídni snažily vydáním lesních řádů pro jednotlivé země zamezit vyklučování lesů i jejich pustošení nadměrnými těžbami, povzbudit majitele ke zvýšené péči o pěstování lesů, jejich ochraně a zalesňování holin, ale i vytvořit předpoklady k zavedení státního dozoru nad hospodařením v lesích.

— V reskriptu z roku 1753 nařídila Marie Terezie, aby byly v Praze, Brně a Opavě připraveny návrhy zemských lesních řádů. Již 5. května roku 1754 byl vydán Císařský královský patent lesů a dříví, ustanovení v království Českém se týkající, k němuž byl připojen Návod k pěstování, zvelebení a zachování lesů. Český text řádu byl v plném znění otištěn v prvním ročníku časopisu Háj. Český lesní řád se stal vzorem i pro Moravu a Slezsko, jejichž řády byly vyhlášeny r. 1754 a 1756.

OCHRANA LESA

Proti šíření lesních škůdců byly lesy zprvu pouze zabezpečovány včasným zpracováním a odvozem dříví z uschlých stromů, polomů a vývrátů. Teprve na přelomu 18. a 19. století se začala na přírodovědeckých zá-

kladech budovat ochrana lesů, nejen proti lesním škůdcům, ale i proti ostatním škodlivým vlivům. Také v Hájí se objevují články zabývající se lesními škůdci, jsou to: O novém lýkožroutu, Prostředky proti hmyzu a jiným pohromám na stromech či O kůrovci čárkovaném. Od 2. pol. 19. století se také začaly projevovat škody na lesích způsobené znečištěním ovzduší, zejména v lesích kolem hutních podniků (u nás např. Jáchymov, Ostravsko, Kladensko). Těto problematiky se týká krátký článek Vliv továren, hutí a železnic na okolní rostlinstvo, kde prof. Sonnenschein zkoumá na popud magistrátu města Kopeniku vliv plynů z lučební továrny na její okolí.

PŘIROZENÁ OBNOVA LESA

Od druhé poloviny 19. století se znovu začínala prosazovat myšlenka pěstování smíšených lesů a jejich přirozené obnovy. Roku 1870 podnikla Česká lesnická jednota exkurzi do boubínské a velkozdíkovské pralesa. Ta nadchla Josefa Vrbatu natolik, že v časopise Háj uveřejnil článek Prales a les uměle pěstovaný, kde radil lesníkům studovat v pralese zásady přirozené obnovy lesa. „*Jest to věčná dílna přírody, kde se staré a nepotřebné za nové a žití schopné vyměňuje a tak se nevyzpytatelný věčný oběh přetvořování látek nepřetrženě udržuje.*“ „*Chceme-li tedy nynějšímu i příštímú pokolení lidskému zdravé a k potřebě schopné lesy vypěstovati a udržeti, musíme potřebná pravidla z pralesa odvozovati, přírodu sledovati a záhy se učiti, abychom jejím nezvratným zákonům jak náleží porozuměli.*“

VZDĚLÁVÁNÍ A VÝZKUM

Nutnost důkladného vzdělávání lidu ve všech oborech hospodářských hlásal vrchní hospodářský rada Antonín Emanuel Komers ve svých Fundamentálních článcích lesnického pokroku, které v časopise uveřejnil Josef Vrbata, poukazuje na to, že se valná část obyvatelstva rakousko-uherské monarchie věnuje zemědělství a lesnictví. „*Dokud však veškeré vrstvy společenské jen mlhavě ponětí o důležitosti lesů podřezují, dotud se osvědčí i ten nej přísnější trestní zákon lesní úplně nedostačitelným. Jen všeobecné vzdělání lidu může spustošení lesův nejlépe zameziti.*“

— Problematice vzdělávání a vědy v oblasti lesnické se zabývají i články O pokroku ve vědě lesnické a O pokroku v lesnictví od Jana Šprdlíka.

— Koncem šedesátých a počátkem sedmdesátých let 19. století u nás vznikala celá řada hospodářských spolků a besed, jejichž program zahrnoval také péči o zlepšení stavu lesů. V tomto duchu je koncipován člá-

Sojka,
foto Petr Česelský

nek od neznámého autora Kterak hospodářské spolky mohou působit na zvelebení hospodářství lesního, který propagoval zakládání lesních školek, zalesňování holin i zlepšení stavu selských lesů.

— V prvním ročníku naleznete např. i pojednání O uhlřství, Lesnatost Čech, O chudnutí či vysilení lesní půdy, O tříslovém hospodářství, Něco o dani z lesů, O lesní krmí, O dobývání pryskyřice a smoly, Houby jako národní potravina, Tajnosti žaludu, O psu, Slovo o chovu zajíců, O zvířeně lovecké (kuna sklaní, kuna lesní, tchoř), O tetřívku a velké množství článků popisujících lovecké zážitky a zkušenosti autorů (Hruboskalské honby na lišky, Medvědí polovačka na Slovensku atd.)

DALŠÍ RUBRIKY A TÉMATA

Mezi další rubriky patřily Spolky, zabývající se činností hlavně České lesnické jednoty. Ta byla založena roku 1848 v hostinci U černého koně v Praze. Členové České lesnické jednoty pořádali každoročně valné shromáždění spojené s exkurzí do okolních lesů, na kterém probírali aktuální lesnické problémy. Ve dnech 7.–9. srpna roku 1871 se valná schůze konala v Hradci Králové. Na mnoha lesnických velkostatkách dostávali lesníci příspěvky na cesty na schůzi jednoty, a tak to bylo i na panství hraběte Jana Nepomuka Harracha (český šlechtic, politik, hospodář a kulturní činitel, majitel rozsáhlých statků v severních Čechách, na Hradecku, v Dolním Rakousku a Uhrách). Za to mu museli lesníci podat zprávu, která byla otištěna v časopise Háj. V ní naleznete velice podrobný popis exkurze do dašických a královéhradeckých lesů.

— K dalším rubrikám náležely Dopisy, shrnující poznatky z ciziny a jiných krajů, Praktické pokyny a technické poznámky, Směs (převážně zahraniční zprávy) a Zprávy. Dozvíte se zde např.:

— „*Rolníci v obci Benátky a Litterbachu vykakují své lesíky, jelikož se jim mnohem více dříví ukradlo, nežli jim vyrostlo.*“

— „*Na jedné honbě, na níž král pruský a jeden z jeho ministrů podíl brali, odbývala se revise honebních listů. Když pak ministr nechtěl ukázati svého honebního listu a jeho jméno za příčinou uložení pokuty zaznamenáno bylo, zvolal král chechtaje se: Ano, ano, milý M., je snadněji dělati zákony, než je zachovávat.*“

— „*Píše se nám: při společnosti lesnické (po pohřbu choti pana revírníka C.) na Košumberku vyjádřil se lesní příručí S... (bývalý lokaj), než by se předplatil na Háj, že ty peníze raději propije.*“

— Mezi zábavné rubriky časopisu patřily Básně, dále Novely, povídky apod.

— Pro dámské čtenářstvo byly určeny velice zajímavé rubriky Domácnost lesníková a Drobnosti pro domácnost. Zde se např. dočtete, jaké vlastnosti má mít vzorná hospodyně, jak vychovávat děti a seznámíte se s technickými novinkami do domácnosti. Velice zajímavá byla i rubrika Literatura, která informovala o novinách na trhu s lesnickou literaturou, Uprázdňená místa a stipendia, Seznam méně známých slov či Listárna redakce a administrace.

NA ZÁVĚR PRVNÍHO ROČNÍKU

Závěrem nezbyvá než ocitovat výňatek z článku Lesník od Josefa Viléma Černého: „*Lesník těší se ze zdaru práce své, ale jiný sklízí zralý plod. On pracuje pro potomstvo a těží z odkazu předků. Dozrálé stromy poráží, by je ruka lidská zpracovala k potřebám všelikým, a když konečně milené lesy opustí a k věčnému spánku se uloží, vzrůstající zmlazené lesiny, které on zdárně vypěstoval, jsou mu pomníkem veledůstojným. Tajemný šumot lesní hlásá jeho slávu a vděčné lidstvo žehná památce řádného lesníka.*“

Mgr. Jitka Hemelíková

chytrá kmotra liška

V přírodě najdeme několik druhů obyvatel, které jsou na sobě závislé, nebo alespoň využívají společné prostory. Jako příklad můžeme uvést společný „domov“ čápa bílého a vrabce domácího. V mohutném čapím hnízdě totiž často hnízdí i vrabci, kteří využívají naskládanou vrstvu větvíček k tomu, aby zde založili také své vlastní hnízdo. I venkovský poschoďový holubník může posloužit nejen holubům, ale v jednom z pater se usídí i sova pálená

Společnou domácnost mají někdy také lišky a jezevec. Jezevec je vždy iniciátorem hrabání rozlehlých nor a tak liška často využije těchto služeb a jako podnájemnice se tam nastěhuje.

— Jezevci to nevadí, protože v jezevčím „hradu“ je dostatek nor, které mohou obývat oba druhy. Avšak jezevci určitě vadí nepořádek před norou, který po sobě liška zanechává v podobě zbytků kořisti. Na rozdíl od čistotného jezevce, který zde udržuje velmi přísný pořádek. I trus zahrabává do zvláštních jamek opodál své nory.

— Liška obecná je často nazývána „chytrou kmotrou“ a nejednou se pro svoji povahu a známou chytrost dostala do pohádek a různých bajek. Je opravdu velmi bystrá, má výborný čich, sluch i zrak. Snadno rozezná slabé písknutí hraboše a také čichem zjistí, zda je podzemní nora hrabošů obsazena. Potom je jen otázkou chvilky, aby hnízdo vyhrabala a mláďata zkonzumovala.

— Hlavní potravou lišek jsou drobní hlodavci. Především myši a hraboši. Za rok jich může ulovit až 5 000 kusů. Ovšem v její potravě jsou zastoupeni i další živočichové.

Sebere jak drobný hmyz, žáby, malé zajíčky, ptáky na hnízdě a podobně. Ráda se také toulá kolem rybníků, kde hledá nejen hnízdící ptáky, ale v nouzi sebere i leklé ryby. Liška také patří k velmi obratným zvířatům. Snadno leze po strmých svazích, kamenech, slídí i na vyvrácených a nakloněných kmenech stromů. Nezaletne se ani vodní hladiny.

— Měl jsem možnost spatřit lišku, která se vydala na lup do kolonie racků, který byla na nedalekém ostrůvku. Aby se tam dostala, tak musela přeplavat vzdálenost dvaceti metrů. I takovou oběť je schopna podstoupit, aby se zmocnila kořisti.

— V potravě lišek jsou zastoupeny i sladké lesní plody. Ráda sbírá jahody a borůvky. Do polí se zase vydává na zralý oves, který umí obratně „zdrhnout“ a sežrat všechno zrní.

— S uloveným hrabošem si často hraje. Pouští ho na svobodu a znovu chytá. Stejně tak to umožňuje svým mláďatům. Nosí jim živou kořist, aby je učila lovu.

Jaromír Zumr

sychravé září návštěvu LS Jeseník nepokazilo

Převážná část území Lesní správy Jeseník je v přírodní lesní oblasti Hrubý Jeseník, dále pak v Předhoří Hrubého Jeseníku a Slezské nížině.

- 1 Dřevinná skladba je tvořena hlavně smrkem ztepilým (77 %) a bukem lesním (15 %). Ostatní dřeviny (jedle bělokorá, modřín opadavý, borovice lesní, javory, jasan ztepilý, olše aj.) jsou v menším zastoupení. Z lesní zvěře žije v této oblasti hlavně jelen evropský a srnec obecný.
- 2 — Jižní hranici lesní správy tvoří hřeben Hrubého Jeseníku s nejvyšší nadmořskou výškou 1 424 m na Keprníku, severní hranice je vedena po státní hranici mezi ČR a Polskem s nejnižší nadmořskou výškou u řeky Bělá 300 m. Celkem Lesní správa Jeseník obhospodařuje na katastrální výměře 30 485 hektarů 17 817 hektarů lesních pozemků s celkovou zásobou dříví v množství 5 058 839 m³. Lesnatost zde dosahuje 58 procent. Celé území je organizačně děleno na dvanáct revírů. Lesním správcem je od počátku roku 2008 Ing. Jiří Pňáček, PhD, který ve funkci vystřídal Ing. Jaromíra Latnera, CSc., po jeho odchodu do důchodu. Ing. Latner je nejen vynikající lesník s vrozenou schopností jednání s lidmi, je i dlouholetým dopisovatelem časopisu Lesu zdar. Svému Jesenícku je stále užitečný jako zástupce ředitelky muzea v jesenícké Tvrzi. Ing. Pňáček byl jeho dlouholetým zástupcem.

PŘES REVÍR MIKULOVICE DO ZLATÝCH HOR

S panem lesním správcem jsme se nejprve vydali přes území revíru Mikulovice směrem do Zlatých Hor. V Mikulovicích nedaleko státní silnice jsme se zastavili u Významného stromu LČR – mohutného buku lesního s vysokým, rovným kmenem.

— V údolí Javorná na stejnojmenném revíru jsme se kolem lesního rybníku, v roce 2007 opraveného lesní správou a pronajatého místní organizací rybářského svazu k chovu lososovitých ryb, dostali do míst, kde ještě v první polovině minulého století bujel život a čilá hospodářská činnost. Pruský šlechtic Karel Salis vybudoval roku 1808 v Javorné (Latzdorf) železářskou huť s vysokou pecí, dva hamry a drátovnu. V r. 1822 tuto železářnu koupili opavští obchodníci Tlach a Keil a zmodernizovali ji pro výrobu pozinkovaného plechu. Ten se vyvážel i do Londýna, Paříže, Amsterdamu, Berlína a Athén. V roce 1847 získal statek rod Rudzinských, v jejichž držení zůstal do roku 1945. Byla zde i obytná stavení, hájovna, sádky na chov ryb. Do dnešních dnů z toho všeho stojí jen neobydlená hájovna v soukromém vlastnictví a kaple Sv. Anny. Ta je však hezky opravena, stejně jako její blízké okolí. Těmito místy chtějí lesníci LS Jeseník vybudovat lesní naučnou stezku, prakticky souběžně s úsekem modré turistické trasy z Písečné do Zlatých Hor.

— Město Zlaté Hory, rozprostírající se na úpatí Jeseníků a Biskupské kupy a ležící na konci železniční trati z Jeseníku a Mikulovic, má bohatou tradici hornictví a tkalcovství. Díky čistému vzduchu zde prosperují dětské klimatické lázně Sanatorium Edel, s. r. o., které se věnují i léčbě speleoterapií v opuštěných důlních dílech. Několik let slouží veřejnosti nedaleko Zlatých Hor hornický skanzen v Údolí ztracených štol na potoku Olešnici. Kolem replik mlýna na zlatonosnou rudu vede naučná stezka, o potok pečuje Správa toků Lesů České republiky, s. p. Nad tímto údolím vede silnice ze Zlatých Hor do Dolního Údolí a na Rejviz.

„U HŘIBU“

Po několika kilometrech stoupání se dostanete na vyhlídku „U hříbu“. Ta se nachází u hranice revírů Kobřestín a Javorná na louce v ostré zatáčce silnice, která byla postavena v roce 1927. Tehdy bylo vybudováno i odpočívadlo, kterému se říkalo „U hříbu“. Na středním sloupu dřevěné stavby se stříškou byla umístěna tabulka s německým nápisem, v českém překladu: „Tato silnice byla vybudována v letech 1926–1927 za velmi zasloužilé podpory pana zemského prezidenta Josefa Šrámka.“

— Dlouhá léta bylo toto místo v dezolátním stavu. O obnovení vyhlídky se zasloužil Klub přátel Zlatých Hor ve spolupráci s Lesní správou LČR Jeseník. Na základě projektu zadala lesní správa výrobu a umístění nového „hříbu“ na původní místo, dala upravit terén a zařídila vše potřebné. Romantická cesta zdejší horskou krajinou tím získala půvabné místo k odpočinku, možnost se rozhlédnout a dát příležitost potěšit se okolní krajinou.

HORNÍ A DOLNÍ ÚDOLÍ

Silnice dále vede do Dolního a Horního Údolí, které jsou součástí Zlatých Hor. Jsou největší rekreační oblastí na Zlatohorsku. Původní slovanský název, Horní a Dolní Olešnice, je uváděn v polovině 15. století. V průběhu 17. století zde byl hamr na výrobu méně kvalitního železa, mincovna a huť na výrobu vitriolu. Horní Údolí bylo hornickou obcí, ve které se ve středověku nacházelo největší ložisko zlata na území současného Zlatohorska (Starohoří). Odborníci tvrdí, že se zde zlato dobývalo hlubinně již ve 13. století.

— Odlehlost obou obcí v pohraničí Jesenícka dopomohla k tomu, že se zde zachovalo množství lidové jesenícké architektury z 19. století. Za nemovitou památku je navržen hornoúderský kostel sv. Jana Křtitele, postavený v l. 1886–1888 v novogotickém slohu, který je

1 Mecklenburský pramen

2 Tkalcovské muzeum na Rejvízu

1 2 v současnosti rekonstruován. Romantikou horských vesniček s lidovými chalupami a pasoucími se ovci jsou Horní a Dolní Údolí lákavé pro turisty. V zimě turistům slouží lyžařské sjezdovky s vleky, blízké běžkařské tratě a v létě cykloturistické stezky.

KRAJ PASTÝŘE GILLA

Že nevíte, kde takový kraj hledat? Na Jeseníku, přesněji v okolí Rejvízu. Tato nejvýše položená obec ve Slezsku (780 m n. m.) se rozkládá na náhorní planině s rozlehlými loukami, které jsou obklopené lesy. První zmínka o obci je z roku 1687 pod jménem Reihwiesen (řada luk). Tam znají Gilla, aspoň z vyprávění, snad všichni. Podle pověsti vyháněl Gill na pastvu ovce a kozy místních obyvatel. Odměnou za jeho práci byly chleby se sádlem. Když jednou dostal chléb suchý, zlostně jej rozdupal. A tak ho vládce Praděd odsoudil k věčnému bloudění v rašeliništích. A nejen to. Zničeno bylo i pyšné město Hunohrad – celé se propadlo do bažin.

— Nyní jsou tato místa součástí Lesní správy Jeseník, revíru Orlík, kde působí revírník Pavel Dvořák. Tento revír má v rámci lesní správy nejvyšší lesnatost – 92,86 %, nejmenší katastrální výměru – 1 694,66 ha a na ní 1 573,63 ha porostní půdy. Genová základna pro smrky a borovice blatku má výměru 391,07 ha.

— V polovině letošního září bylo kvůli nepříjemnému počasí nejlépe zalézt za kamna i na jednom z nejkouzelnějších míst v Jeseníkách – na Rejvízu. Ze solidarity k panu lesnímu správci, který řídil, jsem nechtěl provokovat s některou ze zdejších útulných hospůdek, upoutal mne však nápis u cesty – Muzeum tkalcovství. Tam určitě budou zajímavé dřevěné stavy a nářadí. Je to nenápadné stavení hned vedle kostela, bývalá fara.

— U dveří visel zvonek, v jediné místnosti muzea bylo teplo a hlavně voňavo. Pod dřevěným stropem visely svazečky bylin, které dohromady vytvářely úžasnou směsici vůní.

— Prostředí malého tkalcovského muzea v jesenické chaloupce navozuje atmosféru domova starých tkalců. Tkalcovské stavy, kolovrátek, horalské škorně, stoletá kniha – kuchařka, dětská postýlka i s porcelánovou panenkou. Pan průvodce předvádí tkaní i předení, a než se rozloučíte, nabídne horký bylinkový čaj. Je zde příjemno.

POVALOVOU CESTOU DO RAŠELINIŠŤ

Být na Rejvízu a nezajít na Mechové jezírko by byl hřích. I když není zrovna rozzářený den. Vydali jsme

se k němu s revírníkem revíru Orlík Pavlem Dvořákem naučnou stezkou Národní přírodní rezervace Rejvíc, která má výměru 322,75 ha. Je Ptačí oblastí, nadregionálním biocentrem a Evropsky významnou lokalitou. Jejím posláním je ochrana přírodních hodnot významného slezského rašeliniště. Chráněné území leží v mělké pánvi na rozvodí Černé Opavy a Vrchovištního potoka. Je tvořeno dvěma spojenými vrchovišti, v jejichž středech se nachází tzv. mechová jezírka. Největší rašeliniště na severní Moravě typu rozvodnicového vrchoviště s přechody ke slatinám vzniklo před 6–7 tisíci lety a jeho přírodní prostředí se uchovalo díky chladnému klimatu.

— Pro seznámení s touto lokalitou a poučení veřejnosti byla v roce 1970 Správou CHKO Jeseníky za součinnosti se státními lesy otevřena naučná stezka do středu rezervace. Na trase 2,2 km je 5 zastavení s názornými texty o hlavních fenoménech lokality.

— Součástí rezervace Rejvíc je rozsáhlý komplex rašeliných luk v prostoru mezi Velkým a Malým mechovým jezírkem. Charakteristická je pro ně vysoká hladina podzemní vody a rozsáhlé porosty rašelínku.

— Rašelinná jezírka se nazývají blanky a jejich silně zamokřelé okraje lagg. Celková hmota humolitu ve vrchovišti je odhadována na 2,5 milionu m³.

VELKÉ MECHOVÉ JEZÍRKO

Nachází se ve středu západního jádra rašeliniště. Je hluboké 2,95 m, má plochu 1 692 m², délku 68,5 m a šířku 41 m. Vrstva rašeliny zde dosahuje mocnosti 3 m. Okolí jezírka tvoří porosty borovice blatky s podrostem mechu rašelínku a jiných typických rostlin. Vyskytuje se zde i drobná masožravá rosnatka okrouhlostá. Kromě rostlin zde mají útočiště vzácné druhy živočichů, z nichž např. žluťásek borůvkový a šídlo rašelinné jsou glaciální relikty. Rejvízské rašeliniště patří mezi nejbohatší ve výskytu pavouků. Severovýchodně od Velkého mechového jezírka leží Malé mechové jezírko, které již dnes téměř zarostlo a je veřejnosti nepřístupné.

— Okrajové pásmo rezervace tvoří smrkový les o výměře 67,39 ha, jehož charakter se mění směrem ke středu chráněného území v porosty s borovicí blatkou. Původní smrkový les vlivem silného zamokření odumřel a byl postupně nahrazen porosty borovice blatky, která dorůstá do výšky 15 m při stáří maximálně do 200 let. Současně došlo v dalším vývoji k intenzivnímu růstu rašelínku a tvorbě rašeliny.

na revíru Chlum

Dominanta Jesenicka – Zlatý chlum se stejnojmennou rozhlednou – je za příznivého počasí vidět z rychlíku Brno–Jeseník už ze smyčky železniční trati v Horní Lipové, Slezského Semmeringu.

Lesy na úbočí Zlatého chlumu obhospodařují Lesy České republiky, s. p., Lesní správa Jeseník, revír Chlum, na kterém působí revírník Karel Ščudla. Stojí za to vystoupit na rozhlednu a získat tak úchvatný výhled třeba na protější kopec Grafenberk, na jehož úbočí se rozprostírají Priessnitzovy léčebné lázně s množstvím pramenů. O jejich lesní prostředí pečují opět LČR, s. p., revír Česká Ves, na kterém působí revírník Ing. Jiří Lisník. Letos lesníci obnovili altán u Slovanského pramene.

— Nalevo od lázní se táhne hřeben Hrubého Jeseníku, před sebou vidíte část Rychlebských hor, napravo se rozprostírají polské roviny, nad nimiž dominuje rozhledna na Biskupské kupě na slezsko-polské hranici.

REVÍRNÍK REVÍRU CHLUM KAREL ŠČUDLA CHARAKTERIZOVAL SVŮJ REVÍR:

„Na tomto revíru a před tím lesnickém úseku působím téměř třicet let. Na katastru 2 550 ha je 1 431 ha lesní půdy. Smrku je zde zastoupeno 73 %, buku 18 %, snažíme se vysazovat jedli, daří se i její přirozená obnova. Zásoba dřeva je 330 m³ po hektaru. Na území revíru je vyhlášena Přírodní památka Chebží, což jsou louky s výskytem vstavačovitých rostlin. CHKO Jeseníky a Hnutí Brontosaurus je pravidelně kosí. Uprostřed lesů je biocentrum s chráněnými druhy rostlin na prameništi, u restaurované kapličky se Hnutí Brontosaurus stará o mokřadní louky. Lesní správa pečuje i o prostředí lesních pramenů, které náleží do léčebného systému Priessnitzových lázní. Jedná se o Řecký, Mexický a Dianin pramen.“

Na revíru jste vybudovali i některá zařízení pro turistickou veřejnost.

— „V rámci Programu 2000 jsme vybudovali na Hřebenové a Mlynářské cestě dva lesní přístřešky, opravili Karlovu studánku a umožnili vybudování Hornické naučné stezky ke starým důlním dílům na úbočí Zlatého chlumu. V říjnu dokončíme úpravu Selského pramene.“

Co můžete zmínit zajímavého z myslivosti?

— „V minulosti zde, jako snad všude v Jeseníkách, byla přemnožená jelení zvěř, v současnosti se na revíru vyskytuje kolem deseti kusů jelení zvěře. Území revíru zasahuje do čtyř pronajatých honiteb. V mladších porostech se zdržuje sedm párů jeřábků.“

Jiří Junek

1
2

1 Zlatý Chlum

2 Altán u Slovanského pramene

vyznání revírníka a myslivce

Na úpatí hřebene Jeseníků žije v obci Bělá pod Pradědem lesník a myslivec Oldřich Novobilský. Na svém revíru prožil celý lesnický život a umí o něm hezky vyprávět. V polovině září počasí nedovolovalo procházky po horách, proto jsme přijali pozvání k rozhovoru v jeho mysliveckém pokoji.

Pane Novobilský, máte lesnictví a myslivost v genech, stejně jako mnoho vašich kolegů?

— „Toto bohužel o svém rodu, který pochází ze Štramberka, říci nemohu, otec byl střelmistr v lomu. S kolegy mám však společné to, že k lesnictví mne přivedla láska k přírodě a ke zvěři. Absolvoval jsem tedy dvouletou Závodní učňovskou školu v Bílé a v České Olešné a později při zaměstnání Lesnickou mistrovskou školu v Hranicích na Moravě. Na umístěnku jsem nastoupil v r. 1955 u Jesenického lesního průmyslu v Jeseníku, na středisko Domašov. To bylo v roce 1956 změněno na polesí Lesního závodu Jeseník.“

Jakou výměru mělo polesí Domašov?

— „Mělo kolem 7 tis. ha a bylo rozděleno na 8 lesnických úseků. Já jsem pracoval na úseku Klín a potom Hřebenáč. V roce 1992 jsem se stal revírníkem LČR, s. p., v podstatě ve stejné lokalitě, na revíru Vodopády.“

Můžete porovnat práci u Severomoravských státních lesů a u LČR?

— „Pro Lesy České republiky, s. p., jsem pracoval před odchodem do důchodu 5 let a mohu říci, že to bylo patrně nejlepší období méjím lesnické praxe. Mohl jsem se naplno věnovat pěstování lesa a realizoval jsem se v jeho přirozené obnově.“

Jaký máte vztah k myslivosti?

— „Jsem zastáncem zásady, že zvěř do lesa patří, samozřejmě v únosné míře. Pamatuji také šedesátá a sedmdesátá léta, kdy byly v Jeseníkách několikanásobné stavy jelení zvěře proti současným. Nejvíce se mně však líbí kamzičí zvěř. Byl jsem členem poradního sboru kamzičí oblasti a podílel jsem se na výzkumu života tetřeva hlušce v Jeseníkách. Dosud jsem členem komise pro hodnocení trofejí jelení a kamzičí zvěře. Jsem jedním z lektorů kurzů vábení jelení zvěře, který pořádá časopis Myslivost.“

Jak jste se dostal ke svému životnímu koníčku – vábení jelenů?

— „V roce 1964 jsem se zúčastnil jelenářského kurzu na chatě Barborce, kde nás jeden z našich nejlepších jelenářů – Dr. Antonín Bubeník – učil vábit. Vydal i gramofonovou desku, která učení výborně napomáhala.“

K vábení používáte přírodních, nebo umělých rohů?

— „Používám rohy našeho domácího i maďarského skotu, většinou jsem si je sám upravil. Mám i mořskou mušli z pobřeží Kuby.“

Ještě v nedávné době jsem vás vídával na soutěžích ve vábení jelenů. Jakých úspěchů jste dosáhl?

— „Nerad o sobě hovořím, ale když chcete – kromě několika předních umístění jsem jednou zvítězil v národní soutěži a jednou jsem byl čtvrtý na mezinárodní soutěži.“

Máte při vábení jelenů nějakou zásadu, kterou byste předal začínajícím myslivcům?

— „Je potřeba dobře ovládat troubení mladého hledajícího jelena a netroubit starého jelena mladému.“

Nezbývá než poděkovat za zajímavé vyprávění a milé přijetí.

Jiří Junek

citlivé úpravy toku Olešnice na Zlatohorsku

Mezi nejatraktivnější vodní toky, na kterých provedly Lesy České republiky, s. p., úpravy a protipovodňová opatření, patří Olešnice na Zlatohorsku.

Její horní tok protéká romantickou krajinou v okolí osad Horní a Dolní Údolí. Délka toku po soutok s Bělou v Mikulovicích je 13,6 km a kromě atraktivního horního toku můžeme k Olešnici pozvat milovníky přírody a historie i v Údolí ztracených štol u Zlatých Hor v km 7. Zajímavé je i to, že v km 2,4–5,6 tvoří státní hranici s Polskem. O Olešnici pečují LČR, Správa toků – oblast povodí Odry, konkrétně správce toku Ing. Petr Krátký.

ÚPRAVY

Úpravy na Olešnici byly prováděny již před více než sto lety. Svědčí o tom i pamětní deska z roku 1904 v kamenné opěrné zdi v Horním Údolí. S panem správcem jsme nad touto osadou v lese zhlédli novou balvanitou přehrážku k zadržení nánosů a kamenné stupně, stabilizující dno potoka. Dřevěné předprahy kamenných stupňů stabilizují i hladinu v tůňkách pod stupni. V intravilánu Horního Údolí jsme viděli několik typů kamenných stupňů, které respektují konfiguraci dna včetně vytvořených tůní ve dně. Nepravidelné uložení kamenů vytvořilo peřejnatý přeliv vody, blízký přirozenému charakteru bystřinného dna. Byly vybudovány i kamenné skluzky k umožnění pohybu ryb proti proudu toku.

— Profesionálně a k přírodě citlivě provedené úpravy horního toku Olešnice ocenil Český rybářský svaz – Místní organizace Jeseník dopisem, který adresoval vedoucímu Správy toků – oblasti povodí Odry ve Frýdku-Místku, Ing. Vladimíru Němcanskému:

— „Když jsme v dubnu 2007 vyvolali místní šetření na vodním toku Olešnice v km 9,1–13,1, měli jsme přání, aby při opravách vodních děl na bystřině Olešnice v Horním a Dolním Údolí byla věnována větší pozornost budování tůní a výmolů pro rybí osádku, nečekali jsme, že se to až tak podaří.

— Olešnice je z hlediska rybářského chovný bystřinný tok pro lososovité ryby. Usměrnění vodního proudu,

vytvoření rozlehlých prohlubní a tůní pod kamennými stupni, stabilizace dna, to vše je pro rybí osádku velmi přijatelné prostředí. Je to provedeno odborně a velmi citlivě k vodní fauně a životnímu prostředí.

— Patří vám dík a uznání za dobré vodohospodářské dílo a věříme, že i u dalších vodních staveb bude váš přístup takový jako na chovném toku Olešnice.“

Jiří Junek

1 2

1 Pamětní kámen projektantovi oprav na toku před 104 roky

2 Kamenné stupně na Olešnici pod jejím pramenišťem

fotosoutěž

červenec—září 2008

Přišel čas vyhodnotit letní část fotosoutěže, která byla bohatá na zajímavé snímky. O tom, že bylo tentokrát opravdu těžké si vybrat svědčí i to, že v každé kategorii byla udělena i zvláštní cena.

Pan Josef Krump, který byl v jarním kole oceněn zvláštní cenou, dosáhl tentokrát na příčku nejvyšší a získal první cenu v kategorii „Lesní flóra“ za svoji fotografii „Milenci“. V této kategorii byla zvláštní cena udělena panu Jiřímu Durdíkovi z Prahy za snímek „Baletka“.

— Ani kategorie „Lesní fauna“ nezůstala co do kvality a zajímavosti pozadu, nejvíce nás oslovil snímek pana Antonína Říhy „Rodičovské starosti“. Zvláštní cena bude putovat k paní Veronice Svobodové za „Žabí portrét“.

— V tomto kole nastala nová situace, kdy se podařilo nejlepšímu z předcházející kategorie uspět ještě jednou a snímek pana Říhy z Bohdíkova byl znovu vybrán jako nejlepší, tentokrát v kategorii „Náladové foto z lesního prostředí“. Porotu oslovil jeho snímek „Suchá Kamenice“.

I tady byla udělena zvláštní cena, a to paní Ivaně Šycové za „Letní déšť“.

— Jsme rádi, že vzrůstá úroveň této soutěže, a doufáme, že těší jak ty, kteří do ní aktivně přispívají, tak všechny čtenáře.

Ladislava Řehounková

1 2
3 4

1 Kategorie „Lesní flóra“: Milenci, foto Josef Krump

2 Kategorie „Lesní fauna“: Rodičovské starosti, foto Antonín Říha

3 Zvláštní cena: Baletka, foto Jiří Durdík

4 Kategorie „Náladové foto z lesního prostředí“: Suchá Kamenice, foto Antonín Říha

pojdte hádat a soutěžit s Lupínkem a Jehličkou

Dnes si pro vás Jehlička a Lupínek připravili
skrývačky – hledejte ve větvích
zvířata, ptáky, rostliny, plody ...
Řešení nám napište či nakreslete a pošlete do 15. listopadu
na níže uvedenou adresu. Na obálku připište
„Jehlička a Lupínek“. Ze správných odpovědí vylosujeme
vítěze a odměníme je dárkem.

Adresa: Redakce časopisu Lesu Zdar, Přemyslova 1106, 501 68 Hradec Králové

- a) Takový rok, jako je letos, ještě nebyl.
- b) Moje nejlepší kamarádka je Lenka.
- c) Velkou kytici koupíme Daně k narozeninám.
- d) Různých výborů v každém městě je dost.

Výherci z čísla 7-8 Lesu zdar:

David Malarik, Kralovice

Terezie Zelinová, Sedliště

Zdeněk a Lenka Pardamcovi, Vyšší Brod

Fotosoutěž, zvláštní cena:
Žabí portrét,
foto Veronika Svobodová

Den a Noc s LČR

Na Dny s LČR jsme si už všichni zvykli, ale Noc s LČR je něco nového a možná založí novou tradici.

DEN LČR NA LS JABLUNKOV

V pořadí již počtvrté zorganizovala LS Jablunkov pro žáky ZŠ (tentokrát pro 4. a 5. ročník) Den s LČR. Akce proběhla v pátek 26. 9. 2008 za účasti téměř 200 žáků z okolních základních škol, a to na revíru Mosty. Žáci měli možnost naučnou a zároveň zábavnou formou poznat blíže běžnou flóru a faunu zdejších lesů, dále měli možnost vidět různé mechanizační prostředky používané pro práci v lese. Rovněž bylo žákům připomenuto správné chování v lese – jak zacházet s odpadky, zákazy vjezdu atd.

— Z rozjařených tváří dětí měli radost i všichni organizátoři akce – zaměstnanci LS Jablunkov. Chtěl bych jim všem vyslovit velké poděkování. Zvláště chci poděkovat Ing. Monice Pilchové, která měla nad celou akcí patronát, a kdo již zkusil podobnou akci zorganizovat, pak mi jistě dá za pravdu, že to je náročné. Akci navštívila a aktivně se zapojila do její přípravy a chodu i pracovníce PŘ Ing. Lucie Wojtylová, i té patří dík.

— Celá akce vyvrcholila malým obcerstvením pro každého účastněného, dětem byly předány dárečky a tzv. „účastnický list“. Nakonec proběhlo losování o hezké věcné ceny pro děti.

— Z pohledu LS byla akce velmi zdařilá a smysluplná, neboť právě v tomto věku mají mladí lidé získat hezký vztah k přírodě, k lesu. A komu jinému snad více záleží na vztahu společnosti k lesu než nám, lesákům.

Ing. František Lipowski

NOC S LČR

Netradiční akce nesoucí název Noc s LČR proběhla z 18. na 19. září v lesích poblíž vesnice Záblatí. Tuto „Noc“ zorganizovali zaměstnanci LS Ostrava pro místní základní školu. Jedenadvacet žáků ve věku 8–11 let se po vyučování radostně hrnulo k lesní chatě do nedalekého lesa.

1 2

1 Den s LČR na LS Jablunkov

2 Noc s LČR

— Po přivítání si děti šly nachystat místo na spaní, protože se nespalo v postelích, ale tak, jak je na takové dobrodružné akci zvykem, na karimatkách a ve spacácích. Poté si děti prohlídly okolí chaty, pomohly nanosít dříví na oheň a některé pomáhaly i s večeří – gulášem. Jakmile splnily tyto úkoly, začali jsme si s žáky povídat o lese a při tom stavěli pro vybraná zvířátka úkryty, krmelce či hnízda. Každá skupinka vytvořila dle vlastní fantazie a znalostí unikátní výtvary, kterým by žádná zvěř neodolala a rovnou úkryt využila. Ale žádné zvíře se neukázalo a dětem nezbývalo nic jiného než si zvířátka vytvořit. Jak? Každý dostal papír s oboustranně lepicí páskou a pak už jen stačilo vybrat vhodný přírodní materiál, lepit a tvořit. Vznikla řada nádherných obrázků.

— Po večeři se děti připravovaly na stezku odvahy. Pouštěli jsme jim zvuky zvěře, se kterými se mohou v lese setkat i třeba za tmy. Rovněž si děti vyzkoušely samy popisovat a hádat zvěř na obrázku, kterou měly na zádech, anebo pantomimicky ji napodobit. Děti se náramně vyřádily, ale i tak některé mrazilo při pomýšlení na stezku odvahy. Ale nakonec vše dobře dopadlo a stezku absolvovali všichni. Ráno po snídani jsme s dětmi i učitelkami vyrazili do lesa na delší procházku. Cestou jsme si povídali o lese a hráli velice oblíbenou hru „Káně“, kdy na znamení někdo zakřičel „káně“ a ze všech ostatních se staly v tu chvíli myšky, které se musely co nejrychleji schovat, ale tak, aby na káně viděly, ale ono nevidělo je.

— Po návratu k chatě čekalo na děti vyhodnocení. Jelikož se všechny snažily a zapojovaly se do veškerých aktivit, nezbývalo nám nic jiného než je ocenit stejně. Ale to nejkrásnější, co si odnesly, byl zážitek z nocování v lese spojený se zajímavými aktivitami.

— Tato akce byla velice zdařilá a mohla by se stát další alternativou pro již známé akce „Den s LČR“.

Lucie Wojtylová

keltský horoskop a křížovka

4. 10.–13. 10. JEŘÁB – PŘÍVĚTIVÝ A ZATVRZELÝ

Lidé zrození v tomto znamení se dokážou účinně postavit proti obtížím osudu. Ačkoliv se to nezdá, jemnost zakletá v Jeřábu je silná a vytrvalá. Bývají to lidé vkusní, mají filozofickou povahu. Přemýšlejí o zákonitostech tohoto světa a s chápavým úsměvem přecházejí poklesky své i druhých.

Moc dobře vědí, že každá mince má svůj rub. Jsou manuálně zruční a projevují umělecké nadání. Jsou mezi nimi malíři, architekti, módní návrháři, filozofové i lékaři. Milují vášnivě, jejich city jsou plné, i když nepřiliš stálé. Mají touhu hledat, těší je noví lidé a nové poznatky. Někdy mění sympatie. Jsou skromní a obětaví. Pro druhé dokážou udělat maximum, na odměnu nečekají.

14. 10.–23. 10. JAVOR – PEVNÝ A UZAVŘENÝ

Samo jméno tohoto stromu a jeho pevné šedavé bílé dřevo vyvolávají představu hudby a poezie. I lidé narození v jeho znamení jsou citliví. Svou nesmělost a zdrženlivost skrývají za siláckými slovy a velkými gesty. Protože jsou citově zranitelní, stylizují se do role cyniků, kteří rádi zlehčují cokoliv vážného či patetického. Ale za

tvrdou maskou najdete chápavou, poetickou duši. V lásce jsou to lidé složití. Chtějí protějšku imponovat, takže mu vnucují své rozmary. Člověk narozený ve znamení Javoru je originální, v davu ho zaručeně nepřehlédnete. Je inteligentní a ambiciózní, vzdělaný, obdařený vynikající pamětí.

24. 10.–11. 11. OŘEŠÁK – VYTRVALÝ A ŽÁRLIVÝ

Člověk zrozený v tomto znamení je zvláštní a upoutá vaši pozornost. Má osobitý půvab a šarm, je sebevědomý a zvyklý spoléhat sám na sebe.

K ostatním je nedůvěřivý. S lidmi jedná zdvořile, ovšem své záměry a cíle dokáže uskutečňovat i tvrdým způsobem.

Pravý „orechový“ člověk je plný rozporů – na jedné straně se jeví jako tvrdý a egoistický partner, na straně druhé zahlédnete v jeho očích strach. Moc dobře ví, jaké je to být sám a osamoceně bojovat o vlastní existenci. Navíc mu chybí pružnost, což mu na popularitě zrovna nepřidá. Přesto bývá obdivován a těší se značně autoritě. Nikdy neodpočívá, je to neuvěřitelný pracant. Stinnou stránkou věci je, že nenechává odpočinout ani druhé.

Autor křížovky
Jiří Zvolánek

POMŮCKY: DICK, NOMO, SINATRA, SKO	MAŠKARNÍ PŘEVLEK	DOMÁCKÝ METODÉJ	LESU ZDAR	SLOVENSKÁ MIEROVA RADA	DĚTSKÝ POKRKM	OKOUSAT	MAZLENÍ	LESU ZDAR	MEZINÁRODNÍ ORGANIZACE	JMÉNO SPISOVATELE FRANCE	OBYVATEL ETIOPIE	SPZ JIČINA	EVROPSKÉ OBRANNE SPOLEČENSTVÍ	ČERNOTA
ZNAČKA MILIMETRU			LYŽAŘSKÉ POZDRAV					VZDALIT SE AUTEM						
INICIÁLY EINSTEINA			CIZÍ ŽENSKÉ JMÉNO ČLENSKÝ STÁT USA					SITUAČNÍ KOMEDIE PSÁNA HISTORIE RODU						
ZAČÁTEK TAJENKY												STÁTNÍ ARBITRÁŽ SESTAVIT (NAPŘ. MODEL)		
DOKOLA (BÁSNICKY)				OZNAČENÍ VELIKOSTI „S“ TAŽNÉ ZVÍŘE				ČERNÝ ZPĚVNÝ PTÁK ZNAČKA HOUSLÍ					TELEVIZNÍ NEBO ROZHLASOVÝ HLASATEL	ZNAČKA TITANU
PRVNÍ MUŽ					TADEÁŠ DOMÁCKÝ TELEVIZNÍ KOMENTÁTOR					NETKANÁ LÁTKA ALŽÍRSKÝ PŘÍSTAV				
LESU ZDAR	KÓD LETIŠTĚ SOKOTO	ŠEŘÍK DĚTSKÉ CITOSLOVCE PŘI JIDLE				JAPONSKÝ MYS (OSTROV KUŠŮ) KRAČET					OPICE (MN. ČÍSLO) OLINA			
KONEC TAJENKY														AUTORSKÝ ARCH
PŘÍRODNÍ STAVEBNÍ MATERIÁL							SKLONĚNÉ PÍSMO							
OSAHAŤ							AMERICKÝ ZPĚVÁK (FRANK)							

**V MĚSÍCI LISTOPADU OSLAVÍ VÝZNAMNÁ
ŽIVOTNÍ JUBILEA TITO PRACOVNÍCI LČR:**

PADESÁTINY

MARIE BUČKOVÁ	LZ BOUBÍN
ALENA HALGAŠOVÁ	LS ŽATEC
PETR HOTOVEC	LS NYMBURK
MARIÁN MURÁŘIK	LS JEŠTĚD

ŠEDESÁTINY

VÁCLAV ADAM	LZ KONOPIŠTĚ
ING. JOSEF KOŠÍČEK	KŘ BRNO
OLDŘICH KRUMPHANZL	LZ KONOPIŠTĚ
JAN TEPLÝ	LS BYSTRICE
FRANTIŠEK VOBORNÝ	LS SVITAVY

**VŠEM JUBILANTŮM PŘEJEME
HODNĚ ZDRAVÍ A ŠTĚSTÍ DO DALŠÍCH LET.**

1 2

1 foto Petr Česelský

2 Fotosoutěž, zvláštní cena:
Letní déšť, foto Ivana Šycová

nové odborné publikace a knihy z oboru lesnictví a příbuzných oborů

MYSLIVOST

Josef Hromas a kolektiv

Nové, přepracované a doplněné vydání učebnice myslivosti, která je určena nejen studentům odborných škol, ale také adeptům myslivosti ke zkouškám o první lovecký lístek. Odborná publikace obsahuje všechny důležité kapitoly týkající se myslivosti od historie, kultury a mysliveckých tradic, přes myslivecké právo, zoologii a péči o zvěř, mysliveckou kynologii, myslivecké střelectví a další. Jsou v ní zohledněny nové zákony a vyhlášky týkající se myslivosti. Schválilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy č.j. 13191/2000–23 k zařazení do seznamu učebnic pro střední odborné školy.

Vyd. Matice lesnická, s. r. o., Písek, 2008, v edici Učebnice /2., přepracované a doplněné vydání/
/zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

DO LESŮ

Jaromír Zumr

Kniha „Do lesů“ fotografa přírody Jaromíra Zumra zachycuje slovem i obrazem mnoho zajímavosti ze života různých živočichů od jara do zimy. Vedle zvířat, která můžeme běžně v lese potkat, autor představuje i některé vzácné druhy. V souboru fotografií jsou i záběry, které ještě nebyly nikdy fotograficky zdokumentovány. Můžeme zde vidět např. divoké prase, které vládí po lese daňčí shoz, vydru říční, jak

nosí do své nory hrst suchých listů, aby připravila hnízdo pro budoucí mláďata...

Celá řada zdařilých snímků napovídá, s jakým citem a nesmírnou trpělivostí umí autor zvířata zachytit. Všechny fotografie jsou doplněny krátkým textem, který popisuje dění na snímku. Texty jsou sestaveny na základě vlastního pozorování autora, který již přes čtyřicet let fotografuje přírodu.

Jen těsný kontakt a neustálý pobyt v přírodě odhalí mnoho zajímavostí, a proto fotograf Jaromír Zumr může obrazem i slovem vyprávět... Vyd. Tiskárna Jaroslav Karmášek, České Budějovice, 2008

/zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK/

HISTORICKÝ ATLAS HUB: OBRAZY FRANTIŠKA TYTTLA

Historischer Atlas der Pilze: Bilder von František Tyttl. A Historical Atlas of Fungi: Pictures by František Tyttl editoři: Jaroslava Nesvadbová a Sylvie Pecháčková

Plzeňský učitel, mykolog a malíř František Tyttl (28. 12. 1857–6. 6. 1943) vytvořil za svůj život úctyhodné dílo: namaloval více než 2 500 obrazů 1 500 druhů hub. Přispěl tak k rozvoji české mykologie v prvních desetiletích 20. století. Jeho malby, v tehdejší době výjimečné obsahem, rozsahem i zpracováním, byly sice několikrát vystaveny, s velkým ohlasem veřejnosti, zůstávaly však stále jen sbírkou, která je po většinu doby ukryta v depozitáři.

Trojazyčná kniha přináší výběr jeho nejlepších maleb a splácí tak částečně náš dluh člověku, který byl významným kamenem v základech české mykologie a houbaření. Vyd. Academia, Praha, 2008
/zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

PÉČE O DŘEVINY ROSTOUCÍ MIMO LES, II. DÍL

Jaroslav Kolařík a kolektiv

Druhá část dvoudílné publikace se zabývá základy anatomie a fyziologie dřevin, hodnocením stavu stromů, hodnocením trvalé zeleně, právní úpravou péče o stromy a chorobami a škůdci dřevin.

Závěr knihy obsahuje fytopatologický terminologický slovníček, rejstříky názvů patogenů a hmyzu s autorskými zkratkami a českými názvy, seznam zkratk, barevnou přílohu hub a hmyzu škodících dřevinám, rejstřík a použitou literaturu.

Vyd. 02/09 Základní organizace Českého svazu ochránců přírody Vlašim, 2005, za podpory Agentury ochrany přírody a krajiny ČR jako metodiku ČSOP č. 6 (2., doplněné vydání)
/darováno knihovnou Agentury ochrany přírody a krajiny ČR v Praze technické knihovně LČR HK/

STÁLEZELNÉ DŘEVINY

Jan Štursa, Věra Ničová

V posledních letech stoupá obliba pěstování stálezelených dřevin v parcích i v zahradách. Kniha představuje více než 250 stromů a keřů,

kteří snášejí vlhké, studené a dlouhé zimní období střední Evropy.

Vyd. AVENTINUM NAKLADATELSTVÍ, s. r. o., Praha, 2000, v edici Krystal /zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

VČELAŘSKÉ DŘEVINY

Oldřich Haragsim

Publikace představuje sortiment stromů, keřů a polokeřů, které jsou významným zdrojem snůšky medonosných včel. V obecné části je výklad věnován stavbě rostlin s detailním zaměřením na list a květ, stručně jsou shrnuty poznatky o pylu, nektaru, medovici a propolisu. V části odborné je uveden botanický popis jednotlivých dřevin, způsob rozmnožování a optimální požadavky na stanoviště. Důraz je kladen na zhodnocení včelařského významu dřeviny, uvedena je cukernatost a cukerná hodnota vyloučeného nektaru. Závěr včelařského hodnocení dřeviny tvoří charakteristika druhového medu, např. medu akátového, lipového, maliníkového apod.

Vydala Grada Publishing, a. s., Praha, 2004, v edici Česká zahrada
/zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK/

VČELAŘSKÉ BYLINY

Oldřich Haragsim

Z více než 5000 druhů u nás rostoucích rostlin vybral autor ty nejvýznamnější, o kterých se ve včelařské literatuře píše nebo psalo. Stejně

jako v publikaci „Včelařské dřeviny“ uvádí i zde popis rostlin, dobu kvetení, nároky na půdu a prostředí. Při volbě rostlin si autor všiml, kolik nektarodárných a pyloidárných rostlin patří mezi rostliny léčivé; v popisu bylin upozorňuje na látky, které se z léčivých rostlin do medu dostávají. Ve speciální části publikace jsou uvedeny u velké části bylin hodnoty nektarodárnosti. Většina včelařských bylin se rozmnožuje sama semeny, cibulemi nebo rozrůstáním kořenového systému. Proto o rozmnožování rostliny autor píše jen tam, kde jsou vypracovány nové postupy. Vyd. Grada Publishing, a. s., Praha, 2007, v edici Česká zahrada /zakoupeno v Knihkupectví Myslivost, Praha, pro technickou knihovnu LČR HK/

MEDOVICE A VČELY

Oldřich Haragsim

— Medovice je sladká tekutina, kterou sbírají včely na jehličí, listech a větévkách rostlin. Přinášejí ji do úlu a tvoří z ní med, který je znám pod názvem „lesní“. Medovice je bohatým zdrojem včelí snůšky a závisí na ní úspěch včelaření v lesnatých oblastech naší země. Autor do této příručky shrnul své celoživotní praktické zkušenosti i teoretické poznatky o hmyzu produkujícím medovici. Kromě základů biologie tohoto hmyzu se zabývá i činiteli, kteří ovlivňují medovicovou snůšku. Jednotliví producenti medovice jsou popsáni přehledně podle živých dřevin, což včelařům velmi usnadní orientaci v této problematice. Kniha poskytuje mnoho praktických rad, jak tento významný zdroj snůšky prakticky využít pro maximální výnos ze včelaření. Text je doplněn originálními snímky producentů medovice, kresbami a přehledy včelařsky významných rostlin i producentů medovice. Vyd. Nakladatelství Brázda, s. r. o., Praha, 2005, ve spolupráci s Českým svazem včelařů /druhé, doplněné vydání – v Nakladatelství Brázda první vydání/ /zakoupeno v Lesnické práci, s. r. o., Kostelec nad Černými lesy, pro technickou knihovnu LČR HK/

NEJKRÁSNEJŠÍ VODOPÁDY ČESKÉ REPUBLIKY

Martin Janoška

— Kniha přináší výběr více než 120 nejhezčích vodopádů v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Jde o první publikaci svého druhu, která se snaží zprostředkovat celkový pohled do nečekaně bohatého a pro většinu z nás netušeného a dosud neobjeveného světa vodopádů na území České republiky.

— Vodopády se ponejvíce nacházejí ve vysokých pohraničních horách, avšak lze je objevit i v místech, kde by to člověk vůbec nepředpokládal – v civilizovaných a obydlených krajinách kolem větších řek, v bývalých lomech či u hrází starých rybníků. Většinu z nich vytvořila

příroda, mnohé však vznikly činností člověka. Vodopády jsou v průvodci řazeny podle horských oblastí včetně skupiny z vnitrozemí Čech.

— Barevnou fotodokumentaci vodopádů a jejich popis doplňuje populárně laděná geomorfologická a geologická charakteristika jednot-

livých lokalit a stručná informace o přístupové cestě. Vyd. Academia, Praha, 2008, v edici Průvodce /zakoupeno u vydavatele pro technickou knihovnu LČR HK/

Jiří Uhlíř

aktualizace platných norem

V měsíci září došlo k aktualizaci těchto norem:

Nové normy

ČSN P CEN/TS 15679 (490644) Tepelně upravené dřevo – 8.2008
ČSN P CEN/TS 12169 (491202) Kritéria pro stanovení shody dávky řeziva – 8.2008
ČSN P CEN/TS 15676 (492121) Dřevěné podlahoviny – 8.2008
ČSN 492632 Štěpkocementové desky – 8.2008
ČSN EN 848–1 (496123) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 8.2008
ČSN EN 859 (496126) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 8.2008
ČSN EN 860 (496127) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 8.2008
ČSN EN 861 (496128) Bezpečnost dřevozpracujících strojů – 8.2008
ČSN P CEN/TS 15680 (496901) Prefabrikovaná dřevěná schodiště – 8.2008
ČSN EN ISO 15927–6 (730315) Tepelně vlhkostní chování budov – 8.2008
ČSN EN 1912+A2 (731713) Konstrukční dřevo – 8.2008
ČSN EN 445 (732408) Injektážní malta pro předpínací kabely – 8.2008
ČSN EN 446 (732409) Injektážní malty pro předpínací kabely – 8.2008
ČSN EN 447 (732410) Injektážní malta pro předpínací kabely – 8.2008
ČSN EN 14081–4+A3 (732823) Dřevěné konstrukce – 8.2008
ČSN EN 15330–2 (735987) Povrchy pro sportoviště – 8.2008
ČSN EN ISO 16484–5 (738521) Automatizační a řídicí systémy budov – 8.2008
ČSN EN 15096 (755429) Zařízení na ochranu proti znečištění pitné vody zpětným průtokem – 8.2008
ČSN EN 15664–1 (755470) Vliv kovových materiálů na vodu určenou k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN 1407 (755812) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN 1408 (755813) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN 1409 (755814) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN 1410 (755815) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN 12518 (755850) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN 1017 (755890) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008
ČSN EN ISO 17852 (757442) Jakost vod – 8.2008

Opravy a změny norem

ČSN EN 1990 (730002) Eurokód: Zásady navrhování konstrukcí – 8.2008 Oprava 2
ČSN EN 1018 (755891) Chemické výrobky používané pro úpravu vody určené k lidské spotřebě – 8.2008 Oprava 1

ČSN ISO 11731–2 (757881) Jakost vod – 8.2008 Změna Z1

Seznam všech platných norem (pouze výše zmíněných vybraných řad) je na intranetu v sekci Archiv LČR – program sgArchiv IW – sekce normy.

Odebírané řady

01 09 Environmentální management
48 Lesnictví
49 Průmysl dřevozpracujících
73 Navrhování a provádění staveb
75 Vodní hospodářství

Odvětvové technické normy

TNV 75 Vodní hospodářství
TNO 83 Odpadové hospodářství

Ivo Šlesinger

